ПОШТАРИНА ПЛАЋЕНА У ГОТОВУ

20 октобар

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

НЕДЕЉНИ ЛИСТ НАРОДНОГ ФРОНТА БЕОГРАДА

БРОЈ 67 ГОД. II | ИЗЛАЗИ СВАКОГ ПЕТКА | БЕОГРАД, 15 МАРТ | ВЛАЈКОВИЋЕВА 8, ТЕЛ. 23-003, 20-443 и 26-521 | ЦЕНА ОВОМ БРОЈУ 2 ДИН.

БЕОГРАД

НА САВИ

УОЧИ КОНГРЕСА НАШИХ БОРАЦА У ШПАНИЈИ

Солидарност са храбрим шпанским народом

у борби против фашизма

18 марта 1946 године одржаће се у Београду конгрес југословенских бораца интернационалних бригада које су се бориле за слободу шпанског и свих народа.

То је састанак који нас потсећа на величанствену солидарност напредног човечанства у борби шпанског народа против фашизма. Али тај конгрес не жели да пробуди историске реминисценце. Он је сазван у овом тренутку када се у напаћеној и окрвављеној земљи Шпанији убијају племенити родољуби, борци за слободу, да би подигао глас протеста и наново позвао све слободољубиве народе на антифашистичку солидарност.

Као што су пре 10 година дошли из разних земаља да бране шпански народ, да се заједно са њиме супротставе крвавом насиљу фашизма, тако се данас сакупљају борци и јунаци те велике борбе против фашизма, јер све док на Пиринејском Полуострву владају фашистички џелати, борба против фашизма у свету није довршена. Рат против фашизма није завршен догод диктатор по милости Хитлера и Мусолинија, Франко, влада у Шпанији.

Када се радни шпански народ супротставио огромној фашистичкој надмоћности, било је јасно да у борби може издржати само ако се демократске снаге света уједине против фашизма. Није чудо што је шпански народ привремено подлегао пред огромном надмоћношћу, али је за чуђење што је могао изолован и блокиран на полуострву тако дуго издржати у борби против непријатеља много надмоћнијег у наоружању и ратном потенцијалу.

Своје велике снаге — црпели су народи Шпаније у овој борби из љубави према независности домовине, из присног братства радника, сељака и народне интелигенције, из ширине антифашистичког народног фронта. Али и из братске солидарности напредних маса свих земаља са борбом за слободу Шпаније и, пре свега, из велике несебичне помоћи народа Совјетског Савеза.

За време ове трагичне и херојске борбе стајала је Шпанија у средишту интересовања целога човечанства. Својим примером позвала је она друге народе на велику солидарност, која је нашла израза у хиљадама митинга, штрајкова и у добровољачким бригадама. У свим крајевима света нашло је одјека то снажно испољавање солидарности. А међу првим била је солидарност југословенских народа, чији су се синови са неупоредивим пожртвовањем борили на Ебру, Таху и Манзанаресу, борили за Шпанију, и у Шпанији за своју властиту отаџбину.

Интернационалне бригаде бориле су се у сарадњи пуној славе са шпанском народном армијом. Њена су дела записана у аналима храбрости, пожртвовања и солидарности. У часу када се славни борци интернационалне бригаде сакупљају да би наново подигли глас савести, сећамо се и свих великих и јуначких дела.

У редовима интернационалне бригаде борили су се добровољци из 33 земље. На 40 разних језика писана су писма са шпанског ратишта. Из многих градова дошли су ти борци, против воље својих влада, илегално су прешли границе, последњим уштедама куповали су возне карте или су пешке ишли кроз далеке земље.

Прве интернационалне групе образоване су од претставника спортских организација које су се јула 1936 године састале у Барселони на интернационалној Спартакијади. Придружили су им се политички антифашистички емигранти који су у Шпанији били нашли уточишта.

Већ у августу 1936 код Хуеске учествовале су у борби мање групе разних народности, удружене у Центурији „Телман", код Хуеске се борила и прва група Југословена, око 400 српских, хрватских и црногорских радника. И ту је пала прва жртва народа Југославије, радник Радослав Хорват..

Прве групе добровољаца регрутовале су се из оних земаља које су фашизам осетиле на властитоме телу. Из одреда од стотине израсли су батаљони, из батаљона формирале се бригаде. Десетина хиљада антифашиста дошли су у Шпанију, да се боре против фашизма.

Брзо су се образовали батаљони. Јер су већ седмог новембра трупе Листера и Модеста, Бурилја и Мингада, бранећи Мадрид, стајале пред надмоћним непријатељем. Новембарски дани 1936 били су критични и увођење две прве интернационалне бригаде било је одлучно по отпорну снагу града. Пожртвована храброст интернационалних бригада направила је неосвојиву тврђаву од отворенога града Мадрида.

Од војника, подофицира и војника који су из наше земље стигли у Шпанију, постали су одважни руководиоци у народноослободилачкој борби Југославије под заставом друга Тита.

Тако је ослободилачка борба нашег народа тесно повезана са борбом шпанског народа. Не само зато што је то била иста борба са немачким и италијанским фашизмом, већ нарочито и због тога што су се југословенски добровољци вратили обогаћени знањем и искуствима, исковани у борби и очеличени у безбројним опасностима.

Њихова имена су имена народних хероја, војсковођа и другова који су служили као пример: Народни херој Франц Розман, генерал лајтнант Ј. А. — погинуо 7 новембра 1944 год. при вршењу службе; народни херој Станко Семић, који је командовао XVIII дивизијом Ј. А.; народни херој Иван Хариш, пуковник Ј. А.; народни херој Владо Ћетковић, генерал мајор Народноослободилачке војске, пао у Лици; народни херој Ратко Павловић, командант II јужноморавског народноослободилачког одреда, погинуо 25 априла 1943 године у првој линији борбе; народни херој Марко Орешковић, комесар Главног штаба Хрватске, пао 20 октобра 1941 године у борби са четницима; Милан Благојевић, командант I шумадиског партизанског одреда, пао у борби са фашистима у ноћи 26 новембра 1941 године у Ужичкој Пожези; народни херој Фадил Јахић, први комесар Мајевичког партизанског одреда, погинуо у селу Вукосави 20 фебруара 1942 године; народни херој Данко Митров, командант Крајишког одреда, погинуо после херојске и трагичне борбе на Лепеници; Фрањо Огулинац, заменик команданта Хрватске и командант II оперативне зоне, погинуо у јесен 1942 године као херој у Жумберку; генерал-лајтнант Петар Драпшин; генерал-лајтнант Коча Поповић, начелник Генералштаба Ј. А.; генерал-лајтнант Пеко Дапчевић, генерал-лајтнант Коста Нађ и други велики борци нашега народа.

Пред Мадридом је пао Благоје Паровић, члан Централног комитета Комунистичке партије Југославије и политички комесар XIII интернационалне бригаде. Антифашистички борци из свих крајева Југославије окупљали су се у батаљоне „Ђура Ђаковић" и „Георгије Димитров", у борбеним јединицама „Цанкар" и „Матија Губец". Многи леже под шпанском земљом, многи други пали су у народноослободилачкој борби нашег народа. Али њихов дух живиће на конгресу југословенских бораца интернационалних бригада.

Народи наше ослобођене земље гледају са одушевљењем на херојске борце који су се борили у Шпанији против крвавог фашизма, јер наши народи знају шта значи злочиначко насиље варварског и убилачког фашизма Наши народи знају да злочиначкој заједници интернационалних фашиста може да се одупре само солидарност слободољубивих народа.

Шпански народ борио се са великим и херојским пожртвовањем. Он је научио да подноси патње, али и да виновнике страдања кажњава. Шпански народ није могао трпети надувеног краља Алфонза XIII, он неће ни његовог наследника Дон Хуана, кога сада истура реакција Шпаније и света. Шпански народ отерао је у своје доба малоумног диктатора Прима Де Риверу и ближи се дан када ће се обрачунати са џелатом Франком.

У тој борби треба помоћи шпански народ. Као пре 10 година, треба наново да се подигне велика снага солидарности напредног човечанства да би се коначно избрисао са земљине кугле крваво и варварски режим фашизма.

О. БИХАЛИ МЕРИН

ПОСЛЕ КРВАВОГ ЗЛОЧИНА У ШКЕДЊУ

Лице и наличје

Можда је баш сада после Черчиловог говора одржаног у Вестминстер колеџу у Фултону добро да се чује и глас некога од нас који се налазимо иза „гвоздене завесе" коју је поставио Черчил, да би означио где постоји „права демократија" а где ове нема. Ово у толико пре, што се разне иностране агенције, радиостанице и новине, као што констатује последње саопштење Танјуга, почев од средине фебруара ове године труде, да на сваки начин, кампањом о тобожњој концентрацији наших трупа и другим измишљотинама, сврате пажњу међународне јавности о криминалној стварности која се одиграва са оне стране „гвоздене завесе", где влада „права демократија".

Ја овде не мислим да пишем о Грчкој, о томе „моделу ослобођене Европе" који Черчил супротставља осталим земљама источне Европе на чија је поља до „недавно осветљена савезничком победом" пала сенка са Истока. Не, ја не мислим да треба уверавати ма кога у то, како изгледа та Грчка, где под окриљем енглеских трупа, бедни остаци фашистичко-монархистичких банди некажњено и даље врше зверске покоље над грчким родољубима. О томе су, мислим, довољно рекли потпретседник грчке владе Кафандарис и група министара, које је, изгледа, баш Черчил својим говором и уверавањем о „правој демократији" у Грчкој (коју штите британски бајонети) уверио да треба да поднесу оставку, да не би били даљи саучесници те чудне работе која се тамо одиграва.

Ја хоћу да се осврнем на онај део поља који је и сада осветљен савезничком победом, на који није пала сенка са Истока, који за Черчила није сакривен „гвозденом завесом", већ је, напротив, у пуној светлости, видљив Черчилу и ако више није претседник британске владе а још је виднији претседнику Труману, у чијем је присуству као гост говорио господин Черчил. Ја хоћу да скренем пажњу на Трст и Јулиску Крајину, која се налази под окупацијом англоамеричких војних снага. Черчил, који оспорава да се иза спуштене „гвоздене завесе" налази оно „за чије смо се стварање борили", свакако ће допустити да претпоставимо да се бар у Трсту и Јулиској Крајини, окупираној од англоамеричких војних снага, налази „то што сигурно претставља ослобођену Европу за чије смо се стварање борили" и да је „то Европа која садржи основне елементе мира", па да није потребно да то тражимо у Египту, Палестини, Индонезији или на неком другом крају земљине кугле. Трст и Јулиска Крајина су нам најближи, видљиви су нам голим оком; и радост и плач у тим крајевима можемо чути сопственим ушима и видети сопственим очима.

„Ја одбијам идеју да је нови рат неизбежан, а још више да од претстоји. Ја то кажем, јер сам сигуран да се наша судбина налази у нашим сопственим рукама, а да ми имамо снаге да спасемо будућност и сматрам својом дужношћу да то изјавим" — рекао је Черчил, а ми се надамо да је при томе имао на уму и све оно што се догађа у Трсту и Јулиској Крајини.

Да видимо, дакле, како изгледа наличје медаље чије нам је лице тако јасно насликао господин Черчил.

Не мислим да понављам све оно што је непристрасна штампа целог света кроз дуге месеце окупације Трста и Јулиске Крајине од стране англо-америчких снага износила. Зауставимо се само на догађајима који су се десили од доласка Савезничке комисије у Трст, на догађајима који се дешавају тако рећи пред лицем тога међународног форума. Ту у том делу „ослобођене Европе" „која садржи основне елементе трајног мира" по речима Черчила, истина, није пала сенка са Истока „на поља осветљена савезничком победом", али је пао мрак злочина, убистава и провокација, исти онакав, ако не тежи и гушћи, од наци-фашистичког мрака који је до јуче обавијао ове крајеве. Има ли шта теже и мрскије него кад наоружана полиција, унапред припремљена, пуца на голоруке жене и децу зато што истицањем застава манифестују своју националну свест и припадност и кад не дозвољавају да им се те светиње, освештане крвљу њихових синова, родитеља и браће, скрнаве на тако бруталан начин? Зар је оно што се догодило у прошлу недељу у Шкедњу то „што претставља ослобођену Европу, за чије смо се стварање борили?" Да ли цепање застава, хапшење, батине, па чак и употреба оружја, да би се фалсификовала воља народа пред Савезничком комисијом претставља „основне елементе трајног мира?"

Невино проливена крв жена у Шкедњу које су пришле да помогну несрећном раднику Часнику, онесвешћеном од удара полициских пендрека „цивилне полиције", чији су чланови махом дојучерашњи саучесници или директни извршиоци фашистичких злочина противу којих смо се борили, — најбољи је деманти свега онога што је господин Черчил говорио, а у једно и верна слика „праве демократије" за коју се он залаже. За такву демократију ми се заиста нисмо борили. **„То сигурно не претставља ослобођену Европу, за чије смо се стварање борили" — тврдимо ми са више права него Черчил, а за потврду нека нам служи општи протест свег словенског и већине италијанског народа у Трсту и целој зони „А" Јулиске Крајине,** који кроз генерални штрајк у коме учествује сва индустрија, трговина, занатске радње, јавни локали, банке, осигуравајућа друштва, трамваји и остало грађанство, изражава своје гнушање против злочина који је извршила цивилна полиција у Шкедњу.

Као што смо свесно и уверени у своја права и своју част 27 марта 1941 год. ударили шамар у лице Хитлеру, онда када је цела Европа дрхтала од њега; као што смо свесно и самоуверено беспоштедно водили борбу противу фашизма кроз тешке четири године народноослободилачке борбе; као што већ годину дана сопственом снагом изграђујемо и обнављамо опустошену земљу, изграђујући нашу народну демократију на свој оригиналан начин, — ми ћемо и данас стоички и мирно, као достојни чланови Организације Уједињених Нација, сачекати одлуку Савезничке комисије, уверени заиста, без лицемерја, „да судбина света зависи од успеха њеног."

Наша одлука да се противу фашизма и његових остатака ма у ком облику и ма у ком кутку света боримо до краја — остаје непоколебива.

Милош Б. ЦАРЕВИЋ
министар правосуђа Србије

ДОН КИХОТ ИЗ ФУЛТОНА

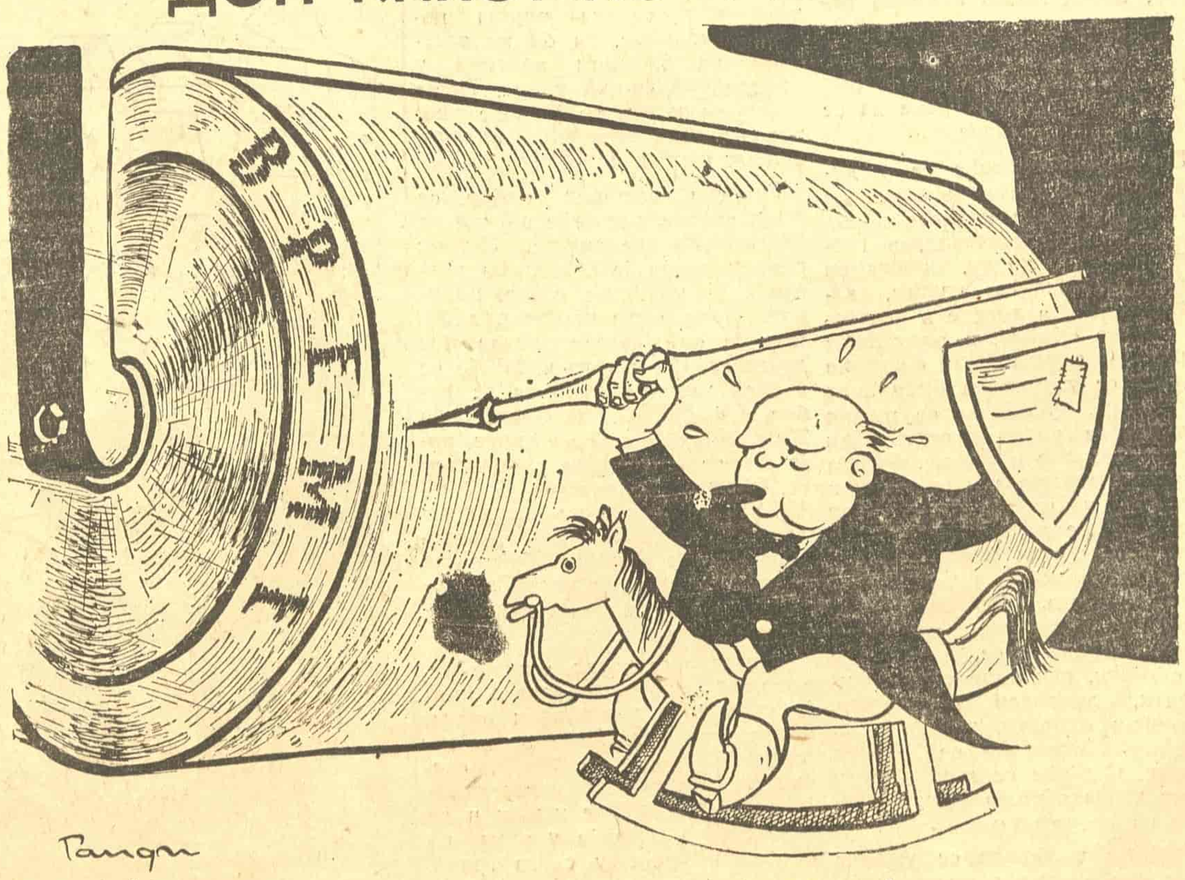

— Санчо, Санчо, где си?! Ево опет мог старог непријатеља дива!

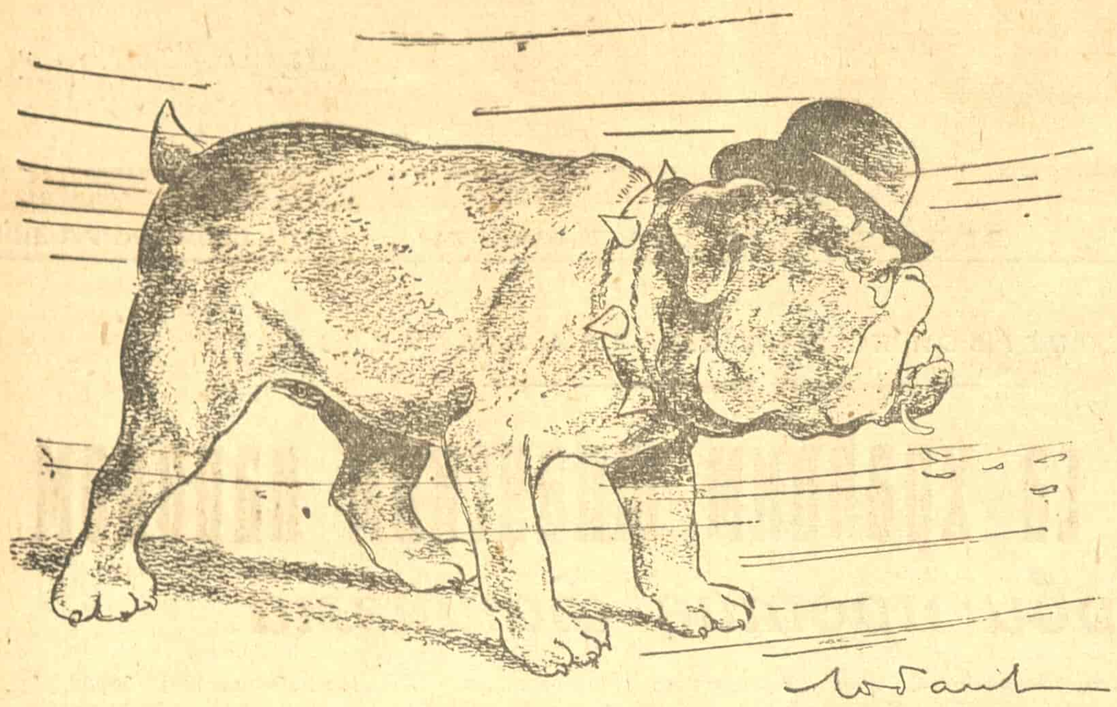

Кербер међународне реакције

ЖЕНСКА РАДНА СНАГА НЕ УПОТРЕБЉАВА СЕ НАЈЦЕЛИСХОДНИЈЕ

Проблем беспослице жена у Београду

Београдска подружница Управе за посредовање рада налази се пред тешким проблемом: како запослити жене? Из дана у дан све већи број жена траже посао желећи да на тај начин даду свој допринос обнови земље, али и да повећају приход своје породице. Насупрот томе приливу женске радне снаге, спремне да се укључи у привредни живот, стоји чињеница, да наша привреда у овом тренутку не може да је искористи.

Из статистичких података Управе за посредовање рада — подружнице Београд, за месеце јануар и фебруар ове године види се да је било пријављених 2691 мушкарац и 1722 жене. Од тога запослено 1606 мушкараца и 456 жена. Остало је 862 незапослене жене.

Значи, на свака 4 мушкарца које смо упослили, може да се упосли само једна жена: од укупног броја мушкараца који траже посао запослено је 64%, а од укупног броја пријављених жена могло је да се запосли само 26%.

Данашња беспослица жена је на првом месту наслеђе прошлости, у којој је жена третирана као ниже биће, обесправљена и експлоатисана. Из таквог друштва добар део жена изашао је неспреман да поднесе подједнак терет обнове и изградње земље са мушкарцима. Оне су у старој Југославији васпитаване да буду добре домаћице и оне су заиста то биле. Али данас, кад се поставља питање учешћа жена у производњи, жена је, како смо горе видели, неквалификована радница. Потребе породице, где она треба да помогне својом зарадом, интерес државе, да жена буде слободна и равноправна, да се оспособи за учешће у привреди и тако добије економску подлогу своје самосталности, истиче захтев што бржег решења проблема беспослице жена.

Многи сектори нашега живота још нису обухваћени планом. Зато се и женска радна снага не употребљава најцелисходније. Данас је жена често приморана да се прихвати каквог било посла, да би добила средства за живот. Код нас ми видимо све веће учешће жена у најтежим радовима (грађевине и сл.). Али развитак наше производње, њено јачање и усавршавање не треба да иде тим правцем да жене раде на грађевинама, као тешки физички радници, већ у правцу употребе женске радне снаге у предузећима, у којима производни процес иде на „ланцу“ и састоји се из низа простих и лаких радњи, које може да обави сваки радник, дакле, и жена. Увођење сериске, ланчане производње ће омогућити такво упослење жена, које неће штетити њеном организму, бременитости и материнству.

Највећи је број младих незапослених жена (до 30 година). Схватајући данашњицу, оне желе да добију запослење у фабрикама и радионицама; желе да узму учешћа у такмичењу, да буду ударнице. Ретко која хоће да ради као кућна помоћница. Оне желе да се оспособе за рад у производним предузећима, да буду самосталне и да зависе само од свога рада.

У нашим предузећима се понекад с неповерењем гледа на женску радну снагу, не схвата се природа жене, која, због физичких криза којима је изложена, изостане понекад са посла, — и избегава се примање жена на рад. Са своје стране, један део жена злоупотребљава увиђавност руководилаца предузећа, и изостаје са посла неоправдано. На тај начин се омета продукција и изазива поскупљење производа.

Ипак се за квалификоване раднице још и може да нађе посао. За неквалификоване је веома тешко, скоро немогуће. Излаз из те ситуације је данас тешко наћи. Мере које би се данас предузеле могле би да ублаже беспослицу жена, али не да је отклоне. Сигуран пут за уклањање беспослице жена био би — што могуће хитније оспособљавање жена за рад у свима струкама (које не штете здрављу жена). А у свима струкама може да се нађе корисно место женској радној снази. Кад сам неке другове рударе упитао може ли да се упосли каква жена у руднику, они су почели да се смешкају. Међутим, касније су и сами дошли до закључка да жене могу да раде на селекторима, утовару и другим спољним радовима, ако останемо доследни принципу да не иду у јаму. Сигуран сам да се у свима струкама може наћи безброј места где жена на раду може да буде бар толико корисна колико и мушкарац. Зар не може жена да ради на машинама у столарској радионици, браварској, лимарској итд.? Поједини, пак, занати више одговарају жени него ли мушкарцу.

Као што се види, питање упослења жена је од животног интереса за правилно развијање нашега друштва, за подизање животног нивоа радничке класе и за јачање народне државе. Он може бити решен индустријализацијом земље и ликвидирањем примитивизма у производњи — значи, његово решење ће зависити од темпа нашег рада на обнови.

Шта би међутим данас могло да се учини да би се ублажила беспослица жена?

На првом месту долази даље јачање равноправности жене са човеком у свести радничке класе, у свести синдикалнога чланства, у свести руководилаца наших предузећа и установа. Јер, да је та свест јака, био би правилнији однос према жени-радници, не би на пр. из кројачких радионица отпуштали жене и замењивали их мушкарцима, не би приликом упослења ученика тражили првенствено мушкарце, не би одбијали пријем жена за службу разношења писама, итд. На крају не би било неоправдане попустљивости према неисправности запослених жена. За подизање ове свести треба да се ангажују све масовне организације: синдикати, Фронт, омладина.

Требало би, затим, одредити оне послове који су штетни за женско здравље и материнство, а у свима осталим запослити жене у *равној сразмери са мушкарцима*, оспособљавати их, подизати у највишу квалификовану снагу и по способности и заслуги давати им руководећа места.

Управа за посредовање рада се брине за незапослене и незбринуте раднице. Она подиже углед жени-радници пружајући јој храну и удобно преноћиште са купањем. Управе предузећа и установа и одговорни руководиоци треба да допуне ове напоре, подижући углед жене-раднице у предузећу, на раду. Само пуна равноправност може да обезбеди жени слободу.

Незапослена жена није препуштена сама себи. О њој се стара држава преко Управе за посредовање рада. Обезбеђујући јој храну и преноћиште, осигурава је од злоупотребе и понирања. Омогућава јој да сачека час када ће, упосливши се, постати оно што жели: користан члан наше заједнице.

Тома ПЕТРОВИЋ

СПРОВОЂЕЊЕ ВАЛОРИЗАЦИЈЕ

Утврђивање данашње вредности инвестиција

Пред рат југословенски динар почео је да пада и то се одражавало осетно на привреду, иако је динар старе Југославије био у латентној кризи годинама. Окупација је погоршала новчано стање. Отворена инфлација је обесценила вредност новца. На подручју Југославије владао је прави валутни хаос. У важности је било седам врста разних валута.

Законом о замени новчаница ликвидирано је то нездраво и хаотично стање. Народна власт је пошла од основне чињенице да изврши унификацију валуте за цело подручје Југославије и да стабилизира вредност новца. И она је то учинила. Наша финансиска политика има чврсте смернице да се вредност новца одржи, јер је то један од предуслова срећивања привреде и обнове земље. Али применом Закона о ликвидацији предратних обавеза створено је нереално стање у погледу инвестиција. Инвестиције су изгубиле своју и књиговодствену и стварну вредност. Такво стање не би се могло дуго одржати, јер је нездраво и штетно по даљи привредни развитак наше земље. Биланси привредних предузећа били би потпуно нереални. Применом закона о замени окупационих новчаница и ликвидацији предратних обавеза, например, једна грађевина књижена пре рата са милион динара сада се води само са сто хиљада динара. Или једна фабричка инсталација прокњижена под окупацијом са два милиона куна сада се води са четрнаест хиљада динара. А то је, нема сумње, нереална вредност.

Законом о валоризацији решено је и то питање. Валоризација уствари значи утврђивање вредности једне ствари или извесног права. По прописима Закона о валоризацији утврђује се данашња вредност свих инвестиција. Она је обавезна за сва предузећа и установе која су обавезна на вођење књига. Сва предузећа обавезна на јавно полагање рачуна и друга предузећа обавезна на пословно вођење књига дужна су да валоризују све своје инвестиције, као што су: непокретности, машине и машинска постројења, уређај сваке врсте, алати, живи и мртви инвентар, концесије, лиценце и слична права.

Закон о валоризацији не прописује утврђивање данашње стварне вредности инвестиција. Утврђује се само књиговодствена вредност у предратним динарима. Нови динар изједначен је са старим динаром. Под предратним инвестицијама имају се у виду само инвестиције које су биле укњижене у предратним динарима у пословним књигама предузећа на дан 18 априла 1941 године. Затим као предратне инвестиције сматрају се и оне које су купљене пре 18 априла 1941 године, али нису до тада укњижене. Обавезно је да је куповина извршена у старим динарима.

Валоризација се врши на основи вредности која је изражена у књигама на дан 18 априла 1941 године. Уколико су инвестиције претворене у окупациону валуту, потребно је да се најпре врате у старе динаре по истом курсу по коме су претворене у окупациону.

Има случајева да су инвестиције вршене и за време окупације. Такве инвестиције књижене су у разним окупациским валутама. За инвестиције овакве врсте мора да се претходно изврши процена да би се дошло до њихове стварне вредности. Нужно је да се најпре утврди њихова предратна вредност, коју би оне имале да су набављене непосредно пред рат.

Овај посао врше само предузећа под контролом комисије за валоризацију која се налази при Министарству финансије Србије. Министарство финансија на основу мишљења комисије за валоризацију доноси одлуку о утврђивању вредности инвестиција у динарима.

Није ретка појава да се за време окупације инвестиција смањила или уопште не постоји. Овде су у питању разарања и уништавања. И привредне прилике могу да утичу на вредност инвестиција. Дешава се да такве промене нису ни до данас прокњижене. Оне су неупотребљиве или су само делимично употребљиве. Њихова вредност није позната ни књиговодствено ни стварно. У овим случајевима узима се стварно умањена вредност услед њихове неупотребљивости и неискоришћености.

Валоризација која се сада спроводи врши се углавном линеарно, односно према књижној вредности коју су инвестиције имале пре рата. То је основно начело Закона о валоризацији. Али постоји и појединачна валоризација за конкретне случајеве. У првом случају утврђује се само књиговодствена вредност коју су инвестиције имале пре рата. Међутим, у другом случају утврђује се стварна предратна вредност. Валоризација по стварној вредности врши се:

а) кад је предузеће пасивно и стварна вредност његових инвестиција (у времену од 1 јануара до 18 априла 1941 године) износи више него валоризирана вредности инвестиција по пословним књигама и

б) ако је валоризирани износ предратних инвестиција по књиговодственој вредности већи од њихове садашње стварне вредности, јер су постале неупотребљиве или мање употребљиве. И у једном и у другом случају утврђује се стварна вредност инвестиција а не само књиговодствена.

Спровођењем валоризације појавиће се и вишкови. Законом је предвиђено да се ти вишкови употребе првенствено за покриће пословних губитака, мањкова који се покажу у билансу, а вишак од тога да се употреби за попуну основне главнице и резервних фондова до њиховог номиналног износа пре рата.

Спровођењем валоризације утврђује се данашња књиговодствена вредност свих инвестиција који су досада показиване нереално у пословним књигама. У извесним случајевима утврђује се и стварна вредност инвестиција. А тиме се пружа могућност предузећима за правилан рад. Амортизацијом инвестиција омогућава се подношење калкулација. Исто тако утврђује се стварна добит, што ће бити од велике користи за правилно оцењивање ратне добити.

Применом Закона о валоризацији употпуњује се наш новчано-кредитни систем, а тиме су остварени и нужни предуслови за даље напредовање и развијање наше привреде.

М. МИЛОШЕВИЋ

Чистоћа Београда

зависи од вредноће и предузимљивости његових грађана

Током прошле године учињено је много на рашчишћавању и обнови Београда. Учињено је то са минималним средствима, често и без њих. Та чињеница доказује да Грађани заиста воле свој град и да су готови да допринесу његовом уређењу и завођењу чистоће у њему. Али, и поред досад уложених напора, Београду још увек много треба. Показало се то и приликом последњег великог чишћења, када се, четири дана и четири ноћи, радило пуним замахом, па је ипак остало још доста за рад.

Градски извршни одбор израдио је општи план, по коме треба довести у ред приватне грађевине, локале, рушевине, затим тротоаре, коловозе, осветљење, пијаце и станице разних возила. На основу овога плана, и у вези са њим, фронтовци, жене и омладина свих рејона, укључивши се у ову акцију, даваће и предлоге и сугестије рејонским техничким одборима, који ће руководити овим радом, а уједно ће, залажући своју сопствену радну снагу, изводити све радове, који не спадају у дужност власника кућа и локала, по директивама рејонских и насељских одбора.

Само приликом последње акције чишћења, без резултата суботних и недељних радова, избачено је 12.270 кубних метара ђубрета и 2.339 кубних метара шута, поред много камиона разбијених ледених наслага, које су ометале саобраћај. Настављањем и развијањем пуне активности учиниће се, и треба да се учини, далеко више.

Пре свега, ставиће се у дужност власницима зграда да оштећене фасаде, калкане и улазе оправе, а новосазидане грађевине омалтеришу. Власници радњи поправиће излоге, застаклиће их, а дрвене и гвоздене делове обојиће и одржаваће у реду. О рекламама и фирмама водиће се рачуна да буду лепе и уредне, уклониће се ружни натписи, а потпуно отстранити висеће рекламе и фирме. Акција скидања плаката и брисања парола, коју спроводи омладина наставиће се до коначног довођења у ред свих фасада. За пароле и плакате одредиће се посебна места. Уклониће се и зазидати рушевине, очишћени терени оградиће се. Киосци ће се обојити, рекламни стубови уредити, дрвореди поткресати, травњаци окопати, заградити и засејати. Уклониће се ланчане ограде. Обојиће се и поправити стари канделабри, а нови поставити на потребна места.

Грађани треба да се укључе у све ове радове, и да самоиницијативно, а у сагласности са народним одборима, раде на свему оном што доприноси обнови и улепшавању града. Сваки прилог у том смислу добро ће доћи. Тако треба свако пред својом кућом да уреди травњак и да га засеје, да се, уколико је то могуће, на балконе и прозоре ставе сандучићи са цвећем, да се пред баште, исто тако, обраде и засеју цвећем. Грађани треба, осим тога, да траже од техничких отсека рејона потребне саднице, да би их засадили на празним местима у дрворедима својих улица. Треба стављати корпе за бацање употребљених трамвајских и аутобуских карата на станицама.

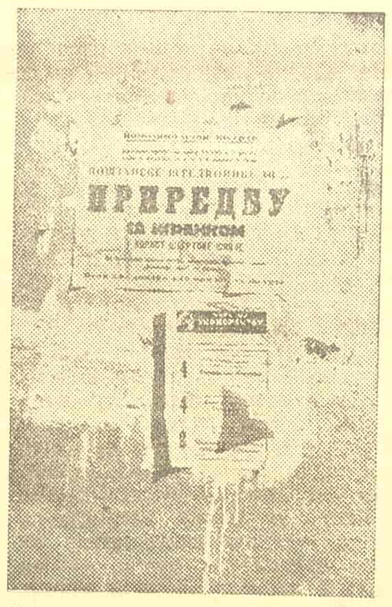

Лепљење плаката по зградама оставља ружну слику

Градски извршни одбор, са своје стране, уложиће напоре да се помогну ове акције. У томе смислу досад је већ доста учињено. За чишћење града, поред постојећих осам камиона, добијено је од Савезне владе још двадесет. Осим тога израђује се триста уличних сандука за ђубре, а фабрика „Пролетер“ ради 2000 комада канти за ђубре, које ће се продавати грађанству по 600 динара комад. Број од 400 радника, који су досада радили на чишћењу града, повећаће на пет стотина. Решено је и питање набавки црева за поливање, тако да ће се улице редовно прати.

Показало се досад, у више махова, да грађани Београда имају смисла за колективан рад и колективно залагање за заједничко добро, зато треба, свесни значаја ових великих акција, да се укључе у њих и да свесрдно учествују у раду на обнови и срећењу свога града.

Ј. Л.

Свеједно

„Ми идемо у изборну пародију“, изјавио је потпретседник грчке владе Кафандарис.

— Хоћемо ли куглице убацити одмах у гласачке кутије или ћемо сачекати дан избора?

20 октобар бележи...

ДА ЛИ ЈЕ МОГУЋЕ ДА НИКО НИЈЕ ПРИМЕТИО ОВАЈ РЕКЛАМНИ СТУБ?

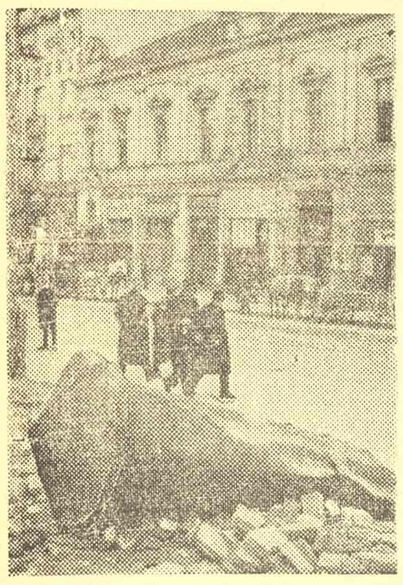

Одавно је прошла акција сакупљања старог гвожђа. Скоро смо је и заборавили, јер су на реду нове акције и нови задаци. Па ипак, приморани смо да је се сетимо кад, пролазећи Булеваром Црвене армије, наиђемо на овај рекламни стуб. Њега, изгледа, нико није приметио. Остао је да рекламира наш нехат.

* * *

ДА БИ УЛИЦА БИЛА УЖА

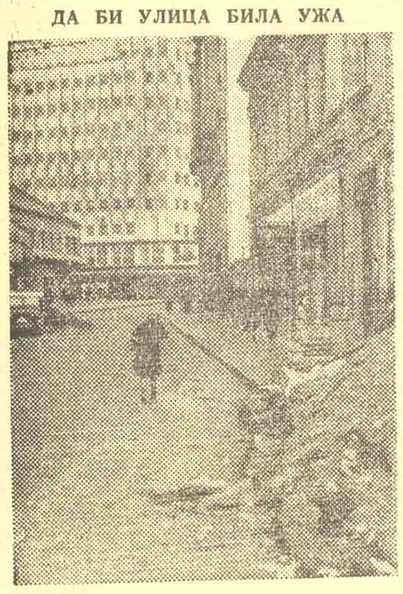

Драшковићева улица је веома уска и веома кратка, па ипак њени грађани, а тако исто ни ма ко од осталих грађана, који воле овај град, није нашао за вредно да рашчисти овај шут, који се налази на најужем њеном делу, који »потпомаже« саобраћај.

* * *

СТАЛНИ ИЗВОР БЛАТА

Испред некадање Бајлонове пивнице постоји велика гомила раскопане земље, ђубрета и раскомаданих бетонских греда. Само комадић гвоздене ограде сведочи да је то некад био сквер. Како је терен нагнут, овај бивши сквер издашан је извор блата и воде жуте од иловаче. Међутим, на суседном углу је Задруга и трамвајска станица, а преко пута пијаца, тако да је ово место врло прометно и да грађани, у великом броју туда пролазе. Зар се ником од њих није досадило да гази стално блато и да гледа ову оазу нереда?

* * *

ЗАР НИКОГ НЕМА ДА ГА УКЛОНИ

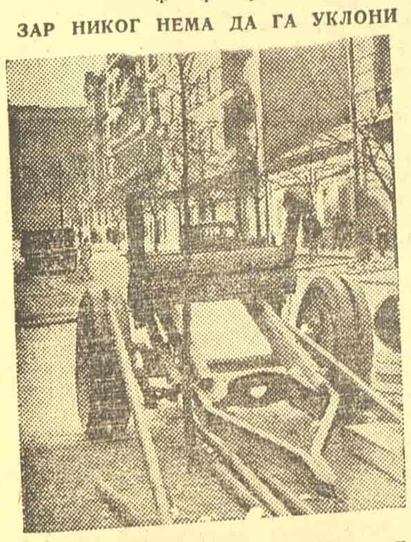

Још из времена окупације на углу Палмотићеве и Мајке Јевросиме улице, стоји овај лафет. Не само што смета нормалном саобраћају, већ ружи изглед и потсећа на оно време, кад су се окупатори учауравали и заграђивали, бојећи се освете за учињена злодела. По свој прилици и ово је била једна од предострожних мера да се заштите од изненађења. Зар се нико није нашао позван да уклони ово ругло?

РЕФОРМЕ У БРАЧНОМ И ПОРОДИЧНОМ ПРАВУ

Значај пројекта Закона о браку

Пројект новог Закона о браку је Савезна влада поднела Законодавним одборима Народне скупштине. Законодавни одбори су пројект проучила и једногласно прихватили. На тај начин, пројект Закона о браку биће један од првих закона о којима ће имати да донесе своју коначну одлуку Народна скупштина ФНРЈ на свом наредном заседању.

Значај овога закона лежи у томе што он уводи обавезни грађански брак на целом подручју Федеративне Народне Републике Југославије. У старој Југославији брачно право је претстављало потпуно неуједначено и замршено подручје. Поред свог насилног централизма и сталних „брига о националном јединству", унитаристичка Југославија је за 23 године свога постојања била неспособна да изврши макако јединство у овој важној области народног живота. Стара Југославија је била неспособна да уједначи брачно право, јер је живела у једном хаотичном и анархичном економском и друштвеном поретку и јер није сматрала за потребно да уноси стабилност у животне односе грађана, да би лакше спроводила своју централистичку и експлоататорску диктатуру. Централистичка стара Југославија носила је у себи на свим пољима нерешене односе, супротности и хаотична стања. Нова Југославија, решавајући кроз ослободилачку борбу и изградњу нове државе основна питања јединства и равноправности наших народа и јединства основних народних маса, у времену мирнодопске изградње, наставља своју политику духовно-политичкога јединства наших народа.

Доношење овога пројекта Закона о браку показује колико је федерација, кад је везана за Народну Републику и народну власт у рукама широких народних маса, односно огромне већине народа наше земље, систем који одоздо, сигурно и неумитно доводи до повезивања и сједињавања наших народа и тиме до чврстине и отпорне снаге наше нове државе.

Уносећи једнообразност и ред у брачне односе међу нашим грађанима, пројекат Закона о браку не само да прекида са досадашњим хаотичним и апсурдним ситуацијама на подручју важних животних односа народа, него показује једну крупну и значајну новину у нашој новој држави.

Разумљиво је да једна напредна и демократска држава има потребу да у односе брака унесе ред и да брачно право заснује на начелима која одговарају друштвеном, политичком и културном развитку наше Народне Републике. Брак, који је услед историских разлога и унутрашње неспособности грађанскога друштва да се ослободи притиска и остатака феудалства и туторства цркве, био одвојен од државе, сад прелази потпуно у надлежност наше Народне Републике. Пројект овога Закона доноси основна начела за регулисање брака и све односе и спорове који проистичу из брака преноси у надлежност државних органа.

Заводећи јединствени брак, регулисан само државним законима и закључен пред државним органима, наша Народна Република не само да показује свој крупни и оправдани интерес према овој важној установи нашег народног живота, него и решава једно питање које су у другим земљама поставиле и решиле грађанске револуције и грађанске политичке снаге. Још за време Француске револуције 1789 напредна буржоазија у периоду свога успона нагласила је да је брак установа „грађанског друштва" и да је у искључивој надлежности државе, као и да мора бити изузет испод владавине верских прописа да би се остварио принцип слободе савести грађана. Отуда је обавезни грађански брак заведен још крајем XVIII века у Француској, Холандији и Белгији, а доцније у току XIX и почетком XX века у већини великих и цивилизованих земаља.

Пројект Закона о браку претставља разраду и остварење члана 26. тачке 1—3 Устава ФНРЈ, по коме се брак и породица налазе под заштитом државе. Пуноважан је брак само онај закључен пред надлежним државним органима а после закључења брака може се извршити венчање по верским прописима и, најзад, по коме сви брачни спорови спадају у надлежност народних судова. Завођење обавезног грађанског брака потврђује и остварује и друге велике принципе нашег Устава. Одвајање цркве и државе, слобода савести, пуна равноправност грађана без обзира на националне и верске разлике, изједначење жене са мушкарцем у свим областима државног, друштвеног и културнога живота, — сва ова основна уставна начела налазе своје остварење и логично спровођење у пројекту Закона о браку који успоставља обавезни грађански брак.

Из образложења пројекта Закона о браку које је дала Савезна влада и из дискусије у Законодавним одборима види се да значај и новина овог пројекта лежи и у новом брачном режиму који Закон о браку предвиђа и који претставља једну оригиналну и својствену нашу творевину. Сва основна начела овог новог брачног режима, како у погледу на услове за закључење брака, на форму брака и разлоге за његов престанак су заснована на нашој стварности, степену културног и друштвеног развитка наших народа, водећи при томе рачуна о богатом искуству напредних земаља, нарочито СССР-а. Брак се схвата као слободна заједница живота потпуно равноправних брачних другова који су своју слободну вољу изјавили пред претседником или чланом народнога одбора који је надлежан за закључење брака. У погледу на материјалне услове за закључење брака и у погледу на престанак а нарочито на развод брака, наш нови брачни режим је заснован на начелу да је брак једна стабилна али у исто време хармонична, слободна и човечанска заједница мушкарца и жене.

Остварујући основне принципе равноправности и слободе грађана Федеративне Народне Републике Југославије, водећи рачуна о степену друштвеног и културнога развоја и традицијама наших народа, пројекат Закона о браку претставља један нови културни и хумани документ наше Народне Републике.

Др Јован ЂОРЂЕВИЋ

Тешкоће новооснованог Градског млекарског предузећа

Зашто се Београђанима квари млеко

Проблем планског снабдевања Београда млеком повлачи се већ дужи низ година, као један од животних питања Београда. Тај проблем, који је постао актуелан одмах после првог светског рата, остао је на мртвој тачци све до ослобођења Београда.

Непосредно после ослобођења Извршни народни одбор заинтересовао се за ово питање правилно уочавајући његову важност и предузео је мере за организовање довоза млека из најближе околине Београда на принципу замене: дајући произвођачима млека сточну храну. Но, у тако постављеном решењу није било никаквог плана, већ је оно изникло стихиском снагом, зато је и било привременог карактера.

Тек после неколико месеци, по оснивању Гранапа и оживљавању рада сточарских задруга, овом проблему пришло се озбиљније и са извесним планом. Али, с обзиром на разне друге задатке које су ове две установе имале, није могла да се посвети пуна пажња правилној организацији млекарства, те се и кроз тај период ово важно питање није ни у основним цртама правилно решило.

Извршни народни одбор правилно је уочио грешке и недостатке у раду појединих организација на планском снабдевању млеком, па је, имајући у виду велики значај млека за грађане Београда, током фебруара донео одлуку да се оснује Градско предузеће за млеко и млечне производе, које је почело са радом 15 фебруара.

Новоосновано Градско млекарско предузеће преузело је од Гранапа и Главне сточарске задруге сав инвентар, и пословање са млеком концентрисало у једну организацију.

Предузеће је, осим недовољног инвентара, наследило врло несређено стање у сектору снабдевања млеком јер су постојале велике тешкоће и на самом терену, приликом организације откупа и расподеле млека. Оно што је основно, што омета правилан рад предузећу, јесте недостатак потребних инсталација за рад са млеком. Без тих инсталација правилан и плански рад на овом сектору, скоро је немогућ — поготово у овом периоду када настају топли дани.

У Београду и у његовој ближој околини, код самих произвођача, нема уопште погодних просторија за рад са млеком, нема једне централне млекаре која би задовољила огромне потребе Београда. Око те централне млекаре биле би окупљене друге, мање млекаре, изграђене на местима производње, са инсталацијама не само за прераду млека у млечне производе, већ и за његово очување од квара.

Међутим, до данас су, углавном, сав рад са млеком обављали такозвани „чезари", којих је у периоду пре овог рата било на стотине. А то значи, да су и производња и снабдевање Београђана млеком били индивидуални, децентрализовани. Зато је и квалитет млека и његов степен масноће био врло проблематичан. А с друге стране, то је довело до стања да ни у једном селу нема ни најпримитивнијег уређаја за припрему млека за транскорт.

Зато је предузеће поставило себи као основни задатак да организује хигијенске сабирнице по околним селима и да, са оно мало средстава којима располаже, изврши најпотребније радове за побољшање квалитета млека. Тако је до сада успело да организује две сабирнице, једну у селу Пиносави, а другу у Мирију. За остала околна села у току су радови на организовању хигијенских сабирница. Док се тај основни проблем не реши, може се очекивати чак и повећавање квара млека због настајања топлијих дана.

Треба овде напоменути да предузеће наилази на огромне тешкоће при извршавању постављеног плана. Не само да наилази на отпор и неразумевање појединих људи у селу, који са млеком шпекулишу, већ наилази на сметње и код појединих чланова месних народних одбора, који се грчевито опиру организовању хигијенских сабиралишта млека у селу и постављању производње млека на модерне основе. Ако се има у виду још и то, да у околини Београда има ретко који сеоски бунар који може да да довољно воде потребне за хлађење млека (на 1000 литара млека потребно је око 3000 литара воде на сат, која треба да циркулише кроз хладњак), онда предузеће, поред тешкоћа око изналажења погодне зграде, око савлађивања отпора код несавесних појединаца, мора још и да изграђује нове, дубоке и хигијенске бунаре, и уводи електричну енергију у села, како би могло што пре да постави хигијенске инсталације.

Предузеће ради непуних месец дана и већ сада увози око 20.000 литара млека, што задовољава основне потребе Београда. То је највећа количина млека коју је једно предузеће могло до сада да довезе у Београд. У сваком случају, то је велики успех, ако се има у виду примитивно стање које је до сада владало у овом сектору.

Предузеће ће свим могућим средствима настојати да побољша прилике у снабдевању млеком. Али, напори самог предузећа неће бити ефикасни, ако ту не помогну и произвођачи, који не воде довољно рачуна о чистоћи судова за мужу и потрошачи, који такође не воде довољно рачуна о чистоћи судова у којима млеко подижу.

Недостатак канти и тешкоће у саобраћају (квар камиона, нередован саобраћај возова, итд.) у многоме утиче на правилно решење овог проблема Усто, недовољна контрола над „чезарима", који су у већини случајева шпекуланти који доносе у Београд наводњено млеко и продају га по високим ценама, такође омета правилан рад. Они од појединаца у селу откупљују млеко, разводне га и, с једне стране, продају у Београду млеко по црноберзијанским ценама а, с друге стране, ометају правилан рад на откупу млека код поштених произвођача који су спремни да дају добро млеко по одређеној цени.

То су основни задаци и тешкоће Градског млекарског предузећа које оно има да реши у најскоријем времену. У другом плану предузеће има задатак да створи широку мрежу сабирних станица са потребним инвентаром у околини Београда и да прошири појас откупа свежег млека и на јужни Банат из кога је до сада добијало свега око 1000 литара млека дневно. Та количина ће се убрзо повећати, јер је ових дана донета одлука да се предузећу дозволи откуп млека и на том сектору.

Чувари културе и цивилизације

„Италија стоји на претстражи западне културе пред словенском плимом" пише „Риконструционе"

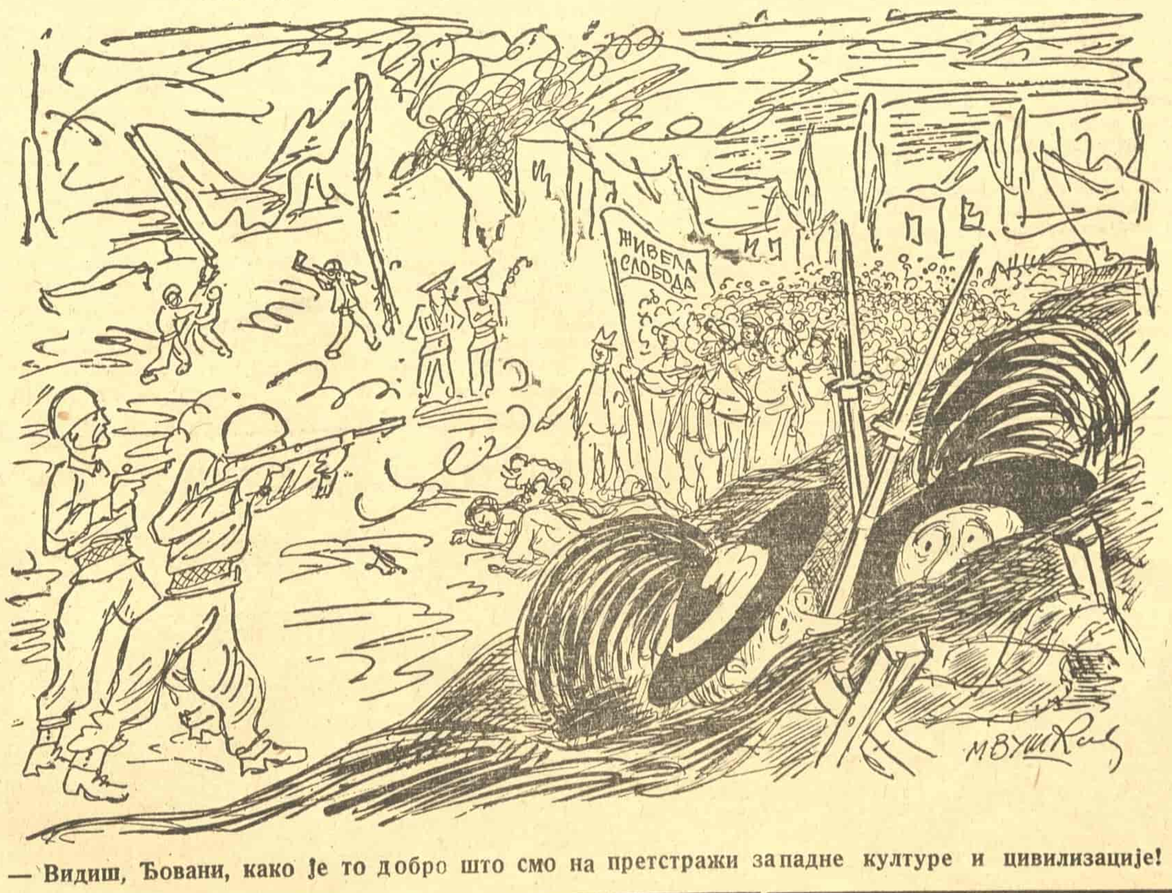

— Видиш, Ђовани, како је то добро што смо на претстражи западне културе и цивилизације!

ПИСМА УРЕДНИШТВУ

ЂАЧКА КУХИЊА БРОЈ 1

Рад ђачке кухиње број 1 »Бајлонове« није био уопште добар у месецима децембар и јануар, а и сада, и поред тога што се побољшао, није на довољној висини. У оно време рпе поломљених столова и столица, крађа сијалица, нечистоћа били су општа појава. Вођењу књига, бонова и благајне није се поклањала довољна пажња. Они ученици који су били обавезни да плаћају оброк нису уопште плаћали тако да се тек сада од њих тражи да исплате дуг. После смењивања управе настало је извесно побољшање, али број ученика који се у тој мензи хранио смањио се на половину. Међутим, прети опасност да се поново поврати оно старо стање од пре неколико месеци. Последњих дана настало је низ тровања услед покваренога меса. Када се ученици после тога буне онда их неки чланови управе називају бунтовницима. Поред тога поједини чланови управе сматрају да су они претставници својих школа и раде за њих штетећи интересе осталих. Тако је један професор Прве мушке гимназије почео резервисати јело за своје ђаке, одузимајући га од оних другова који су раније дошли на ред. Из овога се види да управа не зна ни бројно стање претплатника кад се може десити да неко остане без јела.

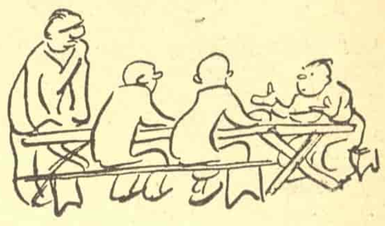

Потребно би било повести мало више рачуна о раду ове мензе.

Ненад МАЛЕШЕВИЋ
ученик СТШ

ГРАЂАНИ БЕОГРАДА ПРЕДЛАЖУ...

Створимо задружне перионице

У Београду постоји више перионица рубља. Међутим, ми самци најбоље знамо колико практичне користи од њих имамо. За прање једне кошуље наплаћује се у њима 15 до 20 динара, за прање мушких гаћа траже 12 до 15 дин., прање креветског чаршава стаје 25 до 30 дин. итд. Један самац, који није у могућности да пере веш код куће и који је приморан да се користи тим перионицама, мора месечно да изда најмање две до три стотине динара само за прање рубља. А шта то значи за једног који има месечну плату око две и по хиљаде динара, није потребно говорити.

Данас, када се оснивају задруге разних професија и када народне власти помажу такве акције, било би потребно да се оснује једна задружна перионица која би по далеко јевтинијим ценама могла да пере веш. Та задруга би имала своје филијале по свим рејонима. Са друге стране, потребно би било омогућити јој огрев и остали материјал у довољним количинама.

Сматрам да би ово питање требало што пре решити јер би се на тај начин осетно смањили непотребни издаци нас самаца а и многих породица.

Стојан МИХАЈЛОВИЋ

ЗА БОЉУ ОРГАНИЗАЦИЈУ ПОСЕТЕ БОЛЕСНИЦИМА У ДРЖАВНОЈ БОЛНИЦИ

Свакодневно стотине људи чека на ред пред вратима Државне болнице, да би посетили своје болесне рођаке и познанике. Гвоздена врата велике капије отварају се тачно у два сата по подне. У једној од кућица, које се налазе код капије стално дежурају по два чиновника чија је дужност да од посетилаца узимају личне карте и дају им број који ће им послужити као улазница. Време посете је одређено на један сат, а на вратима се нагомила велики број посетилаца. Организација издавања пропусница врло је слабо спроведена, тако да многи не стигну да уђу у болнички круг на овај легалан начин, већ су приморани да искористе пролазак неког аутомобила и да, у гужви, прођу без контроле.

По завршетку посете опет настаје гужва између оних који долазе и оних који одлазе и желе да подигну своје личне карте.

Требало би да се личне карте на једној страни предају и добијају бројеви за улазак, а на другој страни, где такође постоји стражарска кућица, која се за сада не употребљава, да им се те личне карте враћају.

С. МАРТИНОВИЋ

Мали проналасци донеће велике користи

Допринос наше армије у збрињавању незаштићене деце

Ако бацимо ма и летимичан поглед на развитак нашег војника од партизана до борца Југословенске армије, одмах ћемо уочити једну карактеристичну црту: љубав за децу. У најтежим данима партизанског рата пононе жена и деце ишле су за нашим борцима, јер су знале да се они боре за срећну будућност њихове деце и да ће их једино они заштитити. Тврда и тешка рука нашег борца постајала је нежна кад је са друмова и згаришта прихватала сирочад широм целе Југославије.

Са том истом цртом, само на други начин израженом, сусрећемо се и данас на сваком кораку. Безброј је сцена у свакодневном животу које нам указују на љубав војске према деци. Недавно је на конференцију родитеља, који имају децу у обдаништима, дошао један бивши борац, сада командир милиције. Седи међу мајкама-радницама, јавља се за реч и међу осталим дискутантима ставља и он своје предлоге, како да се деци створи што бољи живот. На крају састанка прилази му један чиновник Социјалног старања и интересује се да ли он има дете у обданишту.

— Не, ја с мојим друговима милиционарима често посећујем обданиште у нашем насељу. Волимо ми децу и помажемо их колико можемо. Сиротињски је наш рејон, али да знате како паметне и талентоване деце има међу њима. Видим ја свакодневно у свом послу много болнога и животом социјално угрожене деце, али често наилазим на такве карактере да се у чуду питам како су се одржали у својој околини. Зато се ја толико интересујем за рад и напредак дечјих установа.

Далеко бисмо отишли набрајајући поједине случајеве. Данас је војска нашла најбољи пут да своју помоћ деци пружи на најефикаснији начин. Сада је народна помоћ дечјим установама организована преко патроната (штитништва). Радници, жене, омладина, сви су се ту нашли окупљени да створе нашој деци такве услове живота који ће бити достојни жртава палих за бољу будућност.

Као што су грађани преко својих масовних организација узели патронат над појединим дечјим установама и послали своје претставнике у управе, тако је исто урадила војска преко својих војних јединица. Она се тако одушевљено прима покровитељства и тако обилну помоћ пружа, да је ми са великом радошћу гледамо на првом месту у овом племенитом такмичењу.

Ауто-пук је патрон Обданишта број 18 у Ибарској улици 13; другови се одричу три пут недељно доручка и вечере у корист деце. Пешадиско војно училиште помаже Обданиште број 17 на Чукарици са 15.000 динара месечно. Штитништва над Трећим домом занатских ученика примио се Дом Југословенске армије. Другови су ставили управи Дома на расположење камион за превоз намирница, музику за приредбе, киноапарат и радну снагу. Сваке недеље један друг официр одржи по једно предавање питомцима. Велики концерт који је дом Југословенске армије дао у корист питомаца имао је велики морални и материјални успех. Осим тога, другови су се обавезали на месечну помоћ од 4.000 динара, али је та сума прошлог месеца, без обзира на обавезу, изнела 20.000 динара. Само ово неколико примера показује како наша војска ради на том пољу.

Било какву врсту помоћи да нам војска пружа, она самим тим гестом даје огромну моралну подршку деци и руководству дечијих установа. То нам је још један доказ више да имамо праву народну војска, која се никад није одвојила од народа и никад се неће удаљити од његовог стварног живота.

Ксенија РАЈЕВСКИ

АНАЛФАБЕТСКИ ТЕЧАЈ У ТРИКОТАЖИ „ЕЛКА"

Отворен је течај за неписмене раднице у трикотажи »Елка«. Течај ће трајати три месеца и посећиваће га у слободном времену, по завршеном раду 22 неписмене раднице из предузећа. Раднице су свесне да постајући писмене јачају радничку класу, јер је писменост главни услов за даље усавршавање радника.

Каролина Шварц, дописник I рејона

РАДНИЦИ СТОЛАРСКОГ ПРЕДУЗЕЋА „20 ОКТОБАР" ИЗРАЂУЈУ ТИПИЗИРАНИ НАРОДНИ НАМЕШТАЈ

Није циљ израдити само што више већ треба дати и квалитет

КРОЗ ДВА МЕСЕЦА ИЗИЋИ ЋЕ НА ПИЈАЦУ НАРОДНИ НАМЕШТАЈ

Радници-проналазачи у предузећу „20 октобар"

Маја месеца прошле године десетак радника столарске радионице »20 октобар« отпочело је рад у предузећу. Тешко је било обновити радионице и радити без икаквих средстава. Материјала није било, новаца такође. Радионице су ипак некако животариле до септембра 1945 године. Тада готовина предузећа није била већа од 50.000 динара, док су дуговања била премашила половину те суме.

За управника предузећа дошао је демобилисани борац, столар Недељко Николић. Као резултат његовог пожртвованог залагања на послу и помоћи коју му је пружио столар Марко Пушкарић, заједно са свим осталим радницима упосленим у предузећу, стање у радионицама почело је нагло да се поправља.

Посао се разгранао. Вратили су се демобилисани радници, основан је специјални одбор за одређивање норме, квалитет производа се побољшао, радни учинак увећао.

Првомајско такмичење пало је баш у оно време када је радни полет у предузећу »20 октобар« био највиши. Жеља да се постигну још већи успеси појачала је тај полет. Данас у предузећу ради скоро 100 радника, а до краја овога месеца тај број ће скочити на 150, јер се добровољним радом сваке суботе и недеље проширују радионице.

— Многи наши другови из Београда немају посла. Неки су приморани да раде код приватника који их малтретирају. За њих проширујемо радионицу — каже управник Недељко Николић.

РАЗНЕ НАЦИОНАЛНОСТИ АЛИ ЈЕДИНСТВЕН РАДНИ ПОЛЕТ

Поред радника из свих наших федералних јединица у предузећу »20 октобар« раде неколико Мађара и Немаца, који су узели учешћа у народноослободилачкој борби. Међутим, националне разлике овде се не примећују. Дух искреног другарства влада у свим радионицама. Успех једнога је успех свију.

Најстарији мајстор радионице је Мађар, Киш Алберт. Проседа ретка коса, боре на челу и лицу, ведар, весео поглед... Док говори мешавином мађарског и српског језика, са јаким страначким акцентом, очи му живахно играју. Младићски жар тих очију чини га млађим него што је.

— Имам своју слободу и радим. Немам 24 године, али ћу у току такмичења ипак постићи бар онолико колико и моји млађи другови.

У столарској радионици нема разговора. Свако је прионуо уз посао, а звук столарских ренда, шкрипа длета и тестера испуњавају радионицу музиком рада. Раднички повереник Пушкарић Марко у исто време је један од највреднијих радника предузећа.

— Није циљ само израдити што више, већ треба дати и квалитет. Досада сам квалитету израђеног намештаја посвећивао највећу пажњу и успевао да све послове завршим на време. У првомајском такмичењу заједно са свим осталим друговима повећаћу производњу за 25% и сигуран сам да квалитет због тога неће да трпи — каже Пушкарић.

Први резултати у такмичењу потврдили су његове речи.

ПРОНАЛАЗАЧИ СТОЛАРСКЕ РАДИОНИЦЕ

Од почетка такмичења радници се просто утркују ко ће више од себе дати. План предвиђа 6000 прековремених радних сати за обнову земље и 150 радних дана као помоћ селу. Међутим, те ће цифре бити много веће. Столарско предузеће »Ријека« из Загреба и фирма браће Антоновић из Панчева имају у радницима »20 октобра« такмичаре који се осећају непобедивим.

У усавршавању производње предузеће »20 октобар« одмакло је прилично од свих наших столарских предузећа.

На тестери за израду облих делова намештаја ради Словенац Алојз Дугар. Раније су на дрвету оловком обележаване линије по којима се тестером секло. Дугар је конструисао малу направу у облику шестара којом се делови израђују аутоматски, без цртања.

Производња ових делова тиме је убрзана за 300% а сам рад на изради столица смањен од 11 на 5 сати.

— Моји другови и ја нећемо стати на овоме. Од врсте посла и материјала зависи начин на који ћемо упростити и убрзати рад без штете по квалитет. У току првомајског такмичења ово је само почетак. Ми ћемо проналазити и даље, каже Дугар, а осмех задовољства титра му на лицу.

Алојз Дугар има још један мали проналазак којим је производњу задњих ногу за столице убрзао за 200%.

Други проналазач предузећа је фрезер Ђока Јовановић. Он је омогућио рад кантова панел плоче са заокругљеним угловима на фрез-машини. Делови за кревете рађени су раније руком. Јовановић на фрез-машини сваког минута обради по једну плочу. Производња плоча за кревете повећана је тиме за 400%. Јовановић је ручно глачање неравнина код делова израђених тестером такође заменио глачањем на фрез-машини, убрзавајући тиме рад за 300%.

— Повећати и побољшати производњу није тешко. Треба само мислити на свој рад и успех је осигуран. Посла имамо много и треба га свршити што пре, да би намештај био јевтинији и да би се обновило брже оно што је порушено. Наши проналасци су ситни, али корисни. Ми на овоме нећемо стати. Надам се да ћете у току такмичења још чути о нама — каже Јовановић.

ТИПИЗИРАНИ НАРОДНИ НАМЕШТАЈ

Показујући нацрте типизираног народног намештаја, који ће се ускоро израђивати у свим нашим радионицама, управник предузећа Николић прича:

— Убеђен сам да ћемо туђи сва предузећа Београда у изради народног намештаја, како у погледу производње, тако и у погледу квалитета. Израчунали смо да ће нам за комплетну спаваћу собу бити потребно свега 80 сати рада. Материјала имамо довољно.

— Какве ће цене бити том намештају?

— Према досадашњим прорачунима кухиња ће коштати највише 3.800 динара, спаваћа соба од буковине 6.880, а трпезарија 12.000 динара. Кроз два месеца народни намештај изаћи ће на пијацу.

Радници предузећа »20 октобар« најозбиљније су схватили своје учешће у такмичењу. Ситни проналасци радника донеће велике користи обнови и грађанству.

Досадашњи успеси предузећа Петог рејона у такмичењу

Елан којим радници београдских предузећа остварују планске задатке такмичења огледа се у резултатима који говоре да је већ сада у многим предузећима норма пребачена.

Предузећа Петог рејона такође показују успех у такмичењу.

У Дирекцији возила на Пионир-парку ради се пуном паром. Ма да је то углавном транспортно предузеће које не производи неке посебне артикле, такмичење је у пуном производном јеку. Свакога дана радници дају по пет добровољних часова на изради и поправци машина. Оправка аутомобила која је раније трајала петнаест дана сада се свршава за свега четири дана. Такмичење обухвата и уштеду горива. У току фебруара смањила се потрошња горива од 13 на 7.000 литара. Број радних часова повећава се из дана у дан јер радници не губе ни један тренутак узалуд. Они су уредили коњушницу и земљиште за паркирање кола, тако да се сада тачно зна где која кола треба да стоје. Уштеда у сточној храни такође је извршена тиме што су израђене јасле са гвозденим решеткама те коњи не могу да расипају храну.

Поред редовних послова омладина је преузела на себе уређење круга.

У фабрици „Микрон" израђују се телефонски апарати, ацетиленске лампе за водени саобраћај и други прецизни апарати по створеном плану такмичења. Биро који руководи такмичењем даје појединцима недељне рокове за извршење добивених задатака. До петог марта биће завршено 80 процената поруџбина. До 15 априла за бродарски саобраћај биће направљено стотину ацетиленских лампи. У изради прекидача и пребацивача учествује омладина са пуним успехом. Педесет процената пребацивача и заваривача до сада је већ израђено. Такмичење омладине врши се по бригадама.

Предузеће „Париз" до пре 15 дана није имало сировина. Радници су својим планом предвидели израду 20.000 гарнитура рубља и то 15 дана пре одређеног рока. Они раде у две смене. Недељом се такође ради.

— Ако наставимо овим темпом којим смо почели пребацићемо норму за 100%, каже радник Вељко Ступар.

Електротехничко предузеће „Елипс" је недавно основано. Њиме руководи Министарство индустрије. До сада су радници монтирали за кратко време сва постројења. Поред израде несериских предмета план такмичења предвиђа израду 2000 народних радио-апарата, 200 грејалица са 4 цеви и 3000 електричних звонца.

У такмичењу су узела учешћа сва предузећа и установе као и масовне организације. Резултати из дана у дан на свим странама постају видљиви...

Сафет БУРИНА

Дописи из фабрика и предузећа

РАДНИЦИ И НАМЕШТЕНИЦИ ФАБРИКЕ »МИКРОН« ПРОТИВ ТЕРОРА У ТРСТУ И ШПАНИЈИ

На своме протестном митингу одржаном 13 марта о. г. радници и намештенци подружнице прецизне механике „Микрон« осудили су поступак профашистичких елемената у Трсту и Јулиској Крајини који убијају антифашисте који су заједно са нашим народима пролевали крв за ослобођење од италијанског и немачког фашизма.

Борба коју воде народи Трста и Јулиске Крајине против окупације јесте гигантска борба противу терора, који траје и дан-данас иако су фашистичка Немачка и Илатија поражене. Последње жртве које су пале у предграђу Трста доказују солидарност народа Трста, који су сви до једног ступили у штрајк, доказујући да никакав терор неће уплашити народе Трста и Јулиске Крајене и прећи преко свих досадашњих жртава све дотле док не дођу у састав наше нове државе.

Ми, метални радници, бодримо и поздрављамо гигантску борбу народа Трста и Јулиске Крајине, стојимо и дајемо пуну нашу подршку протесту који је упутио Главни одбор Јединствених синдиката, пре извесног времена, Уједињеним нацијама у погледу убијања антифашиста у Шпанији.

Радници и намештеници подружнице »Микрон«

Синдикална подружница »Југ« у првомајском такмичењу дала је већ прве позитивне резултате. На радовима при изради једне моторске главе, која је завршена у рекордном времену, истакла су се Милош Ловренски и Станко Васић. Они су такође радили на реновирању велике моторске главе од 150 коњских снага. У дреерском одељењу истакли су се нарочито Станко Васић и Стеван Митровић при обради 88 комада разних већих машинских делова за рудник »Макиш«, који су израђени у рекордном времену. Друг Милош Ловренски истакао се на обрађивању клипова за велике моторе.

У радној дисциплини истичу се Коста Кузмановић, Стеван Митровић и омладинци Рајко Крстић и Никола Рацић. Коста Кузмановић истакао се у уређењу алата и машина. У току такмичења истакао се и културно-просветни одбор са издавањем зидних новина и одржавањем читалачких састанака.

Добривоје ПАВЛИЋЕВИЋ

★

У првомајском такмичењу учествује и наша Армија сарађујући са народним властима и синдикалним подружницама. Аутомобилска бригада МНО даје свакодневно добровољне радне часове. Борци Ауто-бригаде за прошлих петнаест дана насули су и оспособили за саобраћај Мокролушку улицу, очистили од камења и шљаке Војводе Глигора, дајући 1.440 прековремених сати. Борци и руководиоци примили су се патроната над обаништем Шестог рејона. У току петнаест дана они су се одрекли просечно три оброка недељко, скупивши тиме за обаниште око 600 килограма разних наминрница, 50 килограма уља и 14 килограма шећера. У новцу је сакупљено 8.300 динара. Сталном бригом бораца и руководилаца Ауто-бригаде биће обезбеђено око 60 деце палих бораца и ратних инвалида.

Мих С. МАРИЋ

★

Жељезничари су 3-III у своме Дому дали 399 добровољних радних сати. Рад је протекао весело и осећало се задовољство на лицима свих такмичара. Обућари су поправили и довели у ред двадесет пари ципела које припадају железничарима Србије. У кројачкој радионици је сашивено 10 кошуља и 3 пара панталона. Намештеници Главне железничке задруге дали су на уређењу административног посла 76 радних сати. Особље задруге на уређењу локала и магацина дало је 41 радни сат. Особље мензе дало је 42 радна сата, а особље централне управе 64 сата. Сви другови обећавају да ће у току такмичења дати још више добровољних радних сати.

С. МАРТИНОВИЋ

РАДНИЦИ ФАБРИКЕ »ЗМАЈ« ИЗ ЗЕМУНА ЗА СЕЉАКЕ АШАЊЕ

Синдикална подружница фабрике авиона »Змај« из Земуна организовала је одлазак у село Ашању. Тај дан био је посвећен раду за становнике села. Радницима »Змаја« придружили су се пет другова обућара из предузећа »Мира«, два фризера и др Драгутиновић из Окружног уреда за осигурање радника у Земуну, који је прегледао 40 сељака. Радници су дали 750 радних часова на разним радовима. Механичари су наоштрили 92 комада тестера, поправили две шиваће машине и један казан за печење ракије; лимари су изменили дна на 115 комада кухињског посуђа а швајсери залетовали преко 400 разних посуда.

Културно-просветна група, у сарадњи са фарбарима, оправила је омладински дом у селу и окречила велику учионицу основне школе. По подне је дата приредба, која је у сваком погледу успела и којом су сељаци били потпуно задовољни.

Љуб. ВУЧКОВИЋ

★

Оспособиће се за стручне раднице 30 жена савијачица из Државне штампарије ФНРЈ у Београду. Жене предузећа из дана у дан пребацују предвиђену норму. Стручни курс за књиговезачке стручне раднице већ је отпочео рад.

Драга ВУЈИЧИЋ

ТАКМИЧЕЊЕ У ТРИКОТАЖИ „ДУНАВ"

Залагање радница за повећање производње

Почев од управнице и шефа персонала целокупно особље чине жене, изузев 2 чиновника и 3 механичара-мушкарца. То је оно што пада у очи. У фабрици раде жене-раднице, фабриком руководе такође жене-раднице.

Предузеће ће ускоро прославити годишњицу свога рада.

У фабрици ради 115 радница од којих је 60 омладинки. Квалификованих радница има само 12, остале су све изучиле посао у самој фабрици. Ускоро ће отпочети течај на коме ће се омладинке спремити за квалификоване раднице.

Такмичење је унело велики полет у раду. Норма се увелико премашује. Другарице Софија Кокотовић и Јуца Теодосијевић нарочито су се истакле у раду. Другарица Јуца Теодосијевић је поред осталог пронашла начин да се упрости посао, да се не мора сав конац навијати на калеме. У одељењу за намотавање омладинка Олга Премовић откако је почело такмичење ради ударнички на две шпулн-машине. У шнајдерају истакле су се преданим радом Слободанка Алимпијевић и Ангелина Молен.

Дисциплина у раду је одлична. Све раднице прихватиле су предлог да по 1 сат дневно раде добровољно.

Синдикална подружница фабрике стара се о снабдевању својих чланова. Биће отворена менза у самој згради, чиме ће бити олакшана исхрана радника. Снабдевање текстилом није текло најбоље, раднице су добиле бонове за текстил који њима не може да послужи.

О културно-просветном раду у подружници брине се другарица Анита Љешевић.

Фанула ПАПАЗОГЛУ

ТАКМИЧЕЊЕ БЕОГРАДСКИХ ТРГОВАЦА

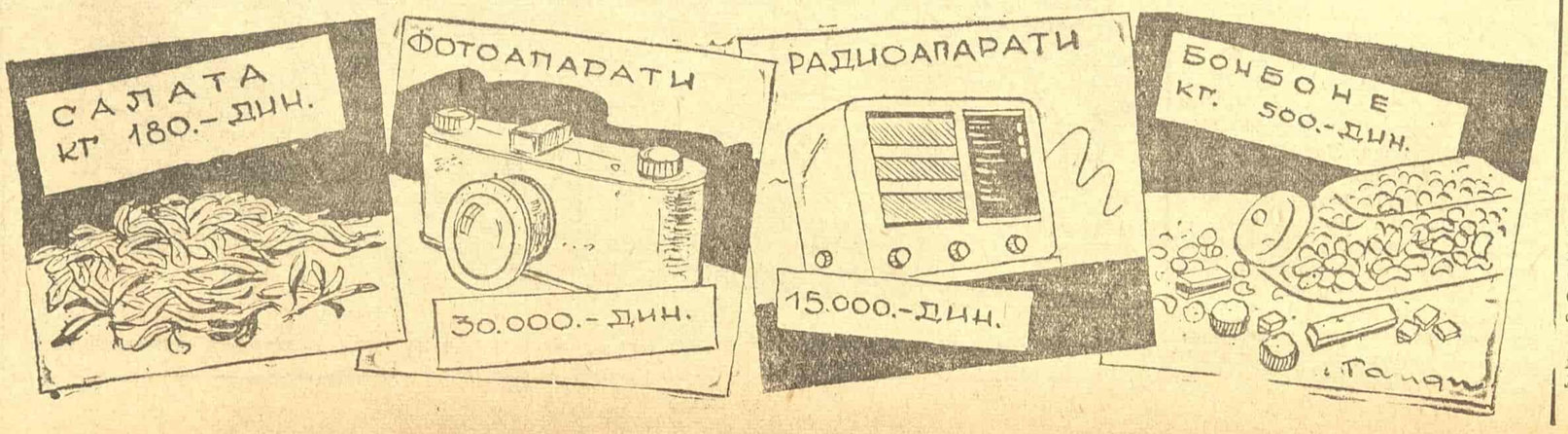

ОРАЊЕ УСРЕД БЕОГРАДА

Пролећни радови на једној њиви на Јужном Булевару дочаравају Београђанима слику наших плодних равница

Треба искористити

повољне прилике за снабдевање угљем

Довоз угља у Београд достигао је такве размере да су власти донеле одлуку да пусте угаљ у потпуно слободну продају, без икаквих бонова и одобрења, и без икаквог убележавања у потрошачке књижице.

Ова одлука дошла је баш у право време, када домаћинства треба да се снабдевају угљем за идућу зиму.

Већ од почетка јула ове године саобраћајне прилике за довоз угља неће бити тако повољне као сада, јер ће се саобраћајна средства морати првенствено употребити за превоз поврћа и житарица. О томе је Министарство саобраћаја известило установе за снабдевање, а то треба да знају и потрошачи.

Поред користи које ће благовремено снабдевање угљем донети појединцима, оно ће умногоме олакшати и рад народних власти, јер неће бити потребе да сви грађани истовремено купују угаљ. Затим, спречићемо сигурно сваки скок цена огреву у будућности, а то ће бити корак ближе у стабилизовању прилика на нашем тржишту.

ОДОБРЕНИ КРЕДИТ ЈЕ РАСПОРЕЂЕН ТАМО ГДЕ ЈЕ НАЈПОТРЕБНИЈИ

Пред почетак великих техничких радова

Већ прошле године је елан трудбеника у обнови опустошене земље задивљавао својом снагом и ширином. Али, у прошлој години се још водио рат и нису постојали, нити су могли постојати, сви услови који су потребни да би се обнови приступило са извесним планом. Није било материјалних средстава.

Ове године су благовремено испуњени и они услови који нису постојали прошле: вотирањем кредита од 200 милиона динара за обнову Београда обезбеђена су нашем граду материјална средства, а израђен је и детаљан план обнове. И, док је прошла година била година невиђеног елана и доказа љубави према свакој грађевини, свакој кући, свакоме камену нашег града, ова година треба да буде година невиђених успеха у обнови.

Материјална средства која су предвиђена за обнову Београда исувише су мала према степену разарања, исувише мала да би се њима могли отклонити сви они дубоки трагови које је рат иза себе оставио у свакоме делу града. Зато се морало врло смишљено приступати изради плана за утрошак обезбеђеног кредита, и расподелити га тамо где је доиста најпотребнији и где би без материјалних средстава био доведен у питање нормалан напредак привредног и културно-просветног живота грађана и њихове здравствене прилике.

Према плану утрошка кредита, који је израђен у Извршном одбору, више од половине — преко 102 милиона динара — предвиђено је за радове који спадају у надлежност Техничког одељења. За обнову калдрме у коловозима и тротоарима на улицама и путевима предвиђено је 40 милиона; за оправку обичне и модерне калдрме на местима где је оправка хитна 2 милиона; за пијаце и оправку павиљона милион и по; за обнову киоска, рекламних стубова, уличних табли и саобраћајних знакова 1,200.000; за обнову породилишта на терену Градске болнице и оспособљавање остатка зграде бившег породилишта у улици Кнегиње Персиде преко 6 милиона; за обнову павиљона за грудне болести 1,600.000; за проширење Градске болнице 1,200.000; за обнову порушених купатила на Сави и Дунаву 6 милиона; за обнову школских зграда основних школа и гимназија 8 милиона (овде су урачунати и издаци за подизање и извршење грубих радова Друге мушке гимназије на територији Шестог рејона) итд.

При додељивању кредита Одељењу народног здравља, највеће су своте предвиђене за набавку средстава за чишћење града. Предвиђена је набавка 20 камиона типа „Кука" за изношење кућевног и уличног смећа у вредности од 3,600.000, две цистерне за поливање улица путем трамвајских шина 2 милиона, 12 ауто-чистилица у вредности 2,400.000; затим кредит за набавку прибора за чишћење, за потребе антитуберкулозних диспанзера, градске болнице, рејонских амбуланата, станица за хитну помоћ и друге потребе.

За побољшање градског саобраћаја предвиђено је преко 32 милиона динара, и то за пружне радове на свим линијама око девет и по милиона, а за набавку делова за оспособљавање 30 трамвајских кола близу 23 милиона динара.

За расходе обнове Градског народног одбора у Земуну распоређено је преко 16 милиона. Предвиђени су и кредити за потребе Зоолошког врта, Одељења за занатство и индустрију, Трговине и снабдевања, за улепшавање спољнег изгледа града и друге потребе.

Овим прегледом плана расхода нису обухваћене све предвиђене ставке, нити је он дефинитиван. Нацрт плана ће се доставити свим рејонским одборима и одборима Фронта да се и они с њим упознају и да евентуално ставе своје предлоге и примедбе, а биће дефинитиван када га ндобри Привредни Савет и Влада Србије.

Почело је поливање и прање улица

Из нацрта плана се види да је Извршни одбор поклонио највише пажње оним потребама, које су доиста најхитније и од којих зависи нормално одвијање нашег свакодневног живота. Успеси обнове нашега града зависиће од нас самих од нашега рада и пожртвовања. Немогуће је побројати све оне послове од којих зависи уређеност и лепота града, а у којима грађани треба да узму учешћа. Ту спада како подизање парчета хартије са улице, тако и најкрупнији послови у подизању великих грађевина. Осећање савесности грађана и њихова љубав према граду одређиваће и послове обнове у којима они треба да учествују. Од степена нашега залагања при извршењу радова обнове, од самодисциплине и извршавања безброј ситних послова који доприносе чистоћи града, зависиће његова лепота и живот у њему.

Славко ЈАНКОВИЋ

РАДНИЧКО-НАМЕШТЕНИЧКО ПОВРТАРСТВО

Баште радника и намештеника треба да служе као пример осталима

При већини синдикалних подружница образоване су комисије за обраду башта и цео елаборат са изнетим захтевима чланова достављен је Месном синдикалном већу. Месно синдикално веће је у сталној сарадњи са Управом народних добара, која члановима подружница додељује земљиште, појединачно или колективно.

Али, тиме рад комисија при синдикалним подружницама тек почиње. Чим Месно синдикално веће објави којој подружници да је њеним члановима додељено земљиште, потребно је изићи на терен и отпочети са радом. Задатак је комисија да стално прате рад чланова подружнице који обрађују баште и да им пружа помоћ у сваком погледу, а нарочито у давању савета, набавци семена, алата итд.

Према плану комисије при Месном синдикалном већу, предвиђено је да радничко-намештеничке баште ове године обухвате простор од око 300 хектара. Семе ће набавити Главна београдска задруга и доставити га месним струковним одборима, који ће га делити појединим синдикалним подружницама на њихово тражење. Радничко-намештеничке баште ће потпором Месног синдикалног већа имати све услове да постану најбоље, да донесу највећи принос, да служе као пример радничке свести и залагања и да олакшају положај обрађивача у погледу снабдевања поврћем. При сетви треба пребацити тежиште на засејавање раног поврћа, како би радници и намештеници што пре осетили корист свога рада.

Ове године треба водити рачуна још о једној чињеници, на коју се прошле године није обраћала пажња. Наиме, прошле године, при колективној обради, није се ценило залагање појединаца, него се принос делио свима подједнако, без обзира на то колико је рада који члан уложио, без обзира на његова залагања у послу. Ове године комисије о томе морају нарочито водити рачуна, свакодневно пратити рад појединаца, бележити њихово залагање и успехе, па према томе и принос делити.

НЕМА ГРЕШКЕ

— Да није ово тајфун?
— Море још, чисте улице у Београду

Кратке комуналне вести

Извршни одбор града Београда је прописао Правилник Фонда за издржавање, обнову и унапређење Зоолошког врта. Фонд се оснива при Просветном одељењу, а циљ му је да обезбеди и прикупља средства за издржавање, обнову и унапређење Зоолошког врта, како би ова културно-просветна и научна установа могла да одговара своме задатку.

*

Управа и радници Белсап-а раде форсирано на оправкама трамвајских кола, како би се саобраћај што пре довео у нормално стање. У току последња три месеца, између осталога, извршене су генералне оправке и оспособљено је за употребу шест трамвајских кола. По плану за првомајско такмичење, до 1 маја биће оправљено и оспособљено за саобраћај десет моторних кола и двоје приколице.

За организацију пролећнег кроскантрија и ширење пропаганде за развој фискултуре у Београду доделио је Извршни одбор Фискултурном одбору Београда своту од 20.000 динара.

*

При Општем одељењу Извршног одбора формиран је Отсек за штампу који ће поред осталих послова из домена штампе, имати и редакцију листа »Службени гласник Београда«.

*

Део трамвајске пруге између Правног факултета и Каменовића веома је оптерећен услед тога, што тамо саобраћају »шестица« и »двојка«. Због тога се врло често мора вршити оправка пруге. Да би се убудуће избегле честе оправке и застој у саобраћају, управа Белсап-а је одлучила да изврши генералну оправку тога дела пруге.

★ ЖИВОТ И РАД У СССР ★

Индустриски институт у Уралу

Помоћу цеви плин се доводи у Москву из врло удаљених крајева

Присуствовао сам ту скоро у Москви, на једном од завода за израду машина, разговору између директора тога завода и демобилисаног официра Црвене армије Андреја Аљешина.

Андреј Аљешин, по струци инжењер-технолог, командовао је на фронту четири године стрељачком четом и био два пута рањен. Разговор је вођен о његовом повратку пређашњој професији.

Необавештен о степену Аљешинове инжењерске стручности, директор се подробно распитивао за његово искуство у тој области, а и за његово образовање. Сазнавши да је Аљешин завршио Уралски индустриски институт, који носи име Сергеја Кирова, директор је устао, пришао инжењеру и стегао му обе руке:

— Ја добро познајем ту високу школу. Диплома Уралског индустриског института најбоља је сведоџба за стручњаке, — рекао је он.

Сетио сам се на Уралу, у граду Свердловску, те епизоде, приликом разгледања дивних лабораторија Индустриског института. Тај Институт овде сви зову „ковачница индустриских кадрова".

Снажна индустриска изградња у доба прве „пјатиљетке" увела је у живот ту високу школу. Према упутствима Јосифа Стаљина на Уралу су саграђени Магњитогорски металургиски комбинат, Уралски завод за израду тешких машина, Чељабински тракторски завод, Красноуралски завод за ливење бакра.

Стварање нових фабрика и завода, сасвим природно, захтевало је да се оспособи велики инжењерско-технички персонал. Стога је на Уралу отворена Висока техничка школа. Она је из године у годину расла и постала једна од највећих високих техничких школа Совјетског Савеза.

Око шест хиљада људи студирају на осам факултета Уралског института. То су факултети: металургије црних метала, хемиско-технолошки, механички, енергетички, израде енергетичких машина, инжењерско-економски и други.

Институт оспособљава инжењере оних струка и грана, које одговарају главним родовима уралске индустрије. Факултет металургије црних метала пружа, на пример, студентима најтемељнија стручна знања из пет области: високе пећи, ливење челика, електро-металургија црних метала, техника гасних пећи, рад у топионицама.

Ова школа уствари претставља један огроман комбинат. Хиљаде заводских техничара, и то не само на Уралу, већ и у разним областима Совјетског Савеза, самостално раде на основу програма и предавања, које из Свердловска шаље једно специјално одељење Института. Институт има вечерње одељење механичког факултета при Уралском заводу за израду тешких машина „Серго Орџоникидзе". У току неколико година високо квалификовани радници тога Завода пролазе кроз течајеве и то им на крају пружа диплому инжењера. При Институту постоји Дом технике — центар техничке помоћи индустриским предузећима. У Дому се обрађују искуства, стечена праксом производње, и из тих искустава извлаче се закључци од великог општег значаја и користи. Исто тако с видним резултатима траже се и налазе нови путеви напретка у производњи. Сарадници Дома развијају и у другим правцима плодну делатност.

Особље Индустриског института сачињавају четири стотине научних радника. Тридесет професора (од тога двадесет доктора наука) руководе катедрама, уз сарадњу сто педесет доцената. Већином су доценти кандидати техничких наука.

Битна одлика Института јесте присна везаност његове делатности за потребе праксе. Институт непосредно и са највећом активношћу учествује у индустриском животу Урала.

Професор Института Марк Глинков је један од најпознатијих совјетских стручњака у области теорије пећи за ливење челика. Он је аутор пројекта, на основу кога је на Уралском заводу за израду тешких машина саграђена експериментална пећ за челик. Пећ ради само помоћу чистог кисеоника. Технички коефициенат њеног корисног рада пење се до 75 од сто.

Совјетски авијатичари захвални су Индустриском институту, који је у својим лабораторијама конструисао нарочиту направу за загревање мотора. За време рата нарочито се развило пријатељство између Института и индустриских предузећа. То пријатељство и сарадња одржавају се на великој висини и данас, у миру. Научници из Индустриског института разрадили су за Уралски алуминиски завод мере у циљу уштеде електричне енергије. Захваљујући томе, завод је уштедео неколико милиона киловат-часова.

Матвеј РОМАНОВСКИ

БЕОГРАДСКЕ СЛИКЕ

Пионири се весело враћају с пуним корпама кутија од конзерви које носе у слагалиште

ЗДРАВЉЕ ПРОДУКТИВНИМ РАДНИМ СЛОЈЕВИМА КОЈИ НАЈВИШЕ ДАЈУ ЗА ОБНОВУ

Јединствена здравствена служба у Београду

Здравствена служба Београда са рејонским поликлиникама и амбулантама омогућавала је брзу лекарску интервенцију и помоћ грађанству. Рејонским поликлиникама ИНО-а постигнуто је приближавање лекара народу и домовима становника.

Међутим, здравствене установе Завода за социјално осигурање радника и намештеника биле су разбацане или пак сконцентрисане у центру града, далеко од фабрика и радилишта.

Услед материјалних потешкоћа, недостатка потребних просторија и стручног лекарског кадра, било је потребно извести што пре реорганизацију здравствене службе и омогућити широким радним и продуктивним масама што бољу и ефикаснију лекарску интервенцију. С обзиром на чињеницу да ће сви државни чиновници ускоро бити чланови Фонда за социјално осигурање радника и намештеника и да ће тиме 80% београдског становништва бити обухваћено осигурањем у Земаљском заводу, претставници здравствене службе ИНО-а и претставници Земаљског завода за осигурање радника и намештеника одлучили су да се у Београду изврши постепено обједињавање ових двеју здравствених установа.

Саме дужности лекара ИНО-а и Завода за социјално осигурање биће у многоме проширене обједињавањем ових двеју установа, али у јеку општих напора и лекари Београда спремни су да појачају свој рад, помажући тиме са своје стране брзу обнову пружањем помоћи оболелим радницима и намештеницима и омогућавањем њиховог брзог повратка на редовне дужности.

Овакво решење о обједињавању здравствене службе у Београду биће од велике користи продуктивним слојевима београдског становништва. Пружањем могућности радништву да добије лекарску помоћ у рејонским поликлиникама ИНО-а, не удаљујући се од свог места рада или становања, постићи ће се најпре растерећење пренатрпаних поликлиника и амбуланта Завода за социјално осигурање, а затим бржа лекарска интервенција.

Ради замашности посла и реорганизације рада обједињавање здравствене службе у Београду биће извршено у етапама. Обједињавање ће се извршити одмах кроз поликлинике у Цвијићевој, Табановачкој и Средачкој улици. При даљем обједињавању здравствене службе и кроз остале рејонске поликлинике задржаће се принцип сукцесивности.

Утврђени су међусобни платежни односи између ИНО-а и Завода за социјално осигурање. Уколико за указивање помоћи осигураницима буде потребна набавка новог инвентара, Земаљски завод за социјално осигурање набавиће о своме трошку апарате за проширење и побољшање обједињене здравствене службе.

Да би се задржавање осигураника који траже лекарску помоћ смањило и да би та помоћ могла да се пружи неометано, од других административних, хигијенских и осталих послова рејонских и здравствених власти, из обједињених поликлиника биће издвојене канцеларије здравствених рејонских референата, односно отстрањено пословање око давања уверења за инвалиде и пензију, издавања уверења за дијеталне карте, уверења за сопственике разних живежних намирница, преглед школске и претшколске деце и други послови који би ометали правилно вршење лекарске службе.

С обзиром на тешке економске прилике, несташицу материјала и стручних кадрова, обједињавање здравствене службе ИНО-а и Земаљског завода за осигурање радника и намештеника била је једна нужност, коју је требало што пре привести у дело. Рад обједињених поликлиника по свим изгледима моћи ће да отпочне још 1 априла 1946 године.

Лекари Београда усвајањем овога предлога показали су пуно разумевање према радничкој класи и њеним напорима у подизању и обнови земље, схватајући да је потпуно исправно да лекарску интервенцију данас треба пружити најпре онима који су на себе примили сав терет обнове, чије је брзо враћање у производни апарат неопходно и којима због тога треба осигурати и здравље.

КРОЗ БЕОГРАД

СА БЕОГРАДСКЕ ПИЈАЦЕ

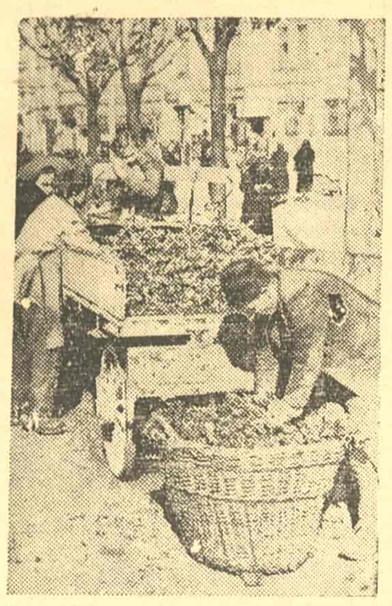

На пијаце већ стижу пуна кола спанаћа...

Оживеле су пијаце. Озеленеле. Појавиле се салате, млад лук, спанаћ, кељ, па чак и млада зелен.

На Бајлоновој пијаци: гомила младог лука, пуне корпе спанаћа и, осим тога: брдо кеља. 12 динара, — а сви су се зажелели зелениша. За час се образује ред, јер купаца има много.

— Дојадило ми вариво — каже једна домаћица. — Удала сам се у позну јесен, па једнако: те грашак, те пасуљ... Муж ми не верује да умем нешто друго да кувам. Данас ћу да направим кељ...

*

Јованова пијаца: зеленило преовлађује. Додуше, ту су и »маце« и »висибабе«, али зато има и две врсте салате: пољска и такозвана »бутер-салата«. Ова друга је сасвим ситна, али није ни скупа. Тезге су прекривене пирамидама роткви и целера. Домаћице застају око корпи и сандука са јајима. Четири и по динара, — одавно није било тако јевтино. На углу траварка, — и њена роба се продаје.

— Ево, у пролеће је добро пити тејове... Ја ћу да вам изаберем... Чува од болести, лечи од болести, пролепшава...

Око гомиле арпацика неколико будућих градских баштованки. То су домаћице, које ће у своје баште посадити лук, салату и остали зелениш, да помогну градску исхрану. Сада купују арпацик за семе и распитују се, уз грају, колико је потребно на десет или петнаест квадратних метара.

Задруга, на углу, издаје конац. Чекају домаћице, пуних зембила.

— Купила сам роткве, данас је петак, биће добро, уз пасуљ. А зејтин имам. Ова последња партија била је врло добра...

На другом углу: риба. Цуре славине, прска вода, праћакају се шарани и сомови. Ситна риба 28, крупна 43...

— Оцедите, вели један грађанин, пружајући кожну ташну, — ваљда се неће покварити...

— Па и да се поквари, за овакву рибу вреди... Пази што је роба живахна! — »густира« продавац, борећи се са сомовима, који се отимају из руку.

*

На Зеленом Венцу, већ на степеницама, пуно јагорчевине и висибабе.

— Саме смо их брале — каже сељанчица Милена из Жаркова, девојчица од десет година. — Има на падини више наше стаје — све се жути...

На две-три тезге има и младе зелени. Тек је извађена из земље. Мирише. То је прва, зато је веза 12 динара. Али за који дан биће све више и више.

Много је веза младога лука, корпи јаја, спанаћа. Пуно пољске салате.

Задовољна су лица београдских домаћица. Сад престаје са оним најтежим зимским питањем:

— А шта ћемо сутра за ручак?

Јер зелениш пристиже.

*

На Цветном тргу исто: роткве, кељ, млади лук, спанаћ. И много рена... Кућица цвећаркина љубичаста је од зумбула и љубичица.

— Ове су из Дубровника, али сад ће и наше, каже она, да би оправдала цену.

Разговор, саветовања. Поздрављања. У оквиру тог новог, свежег зеленила, лепше се разговара са познаницом. Није потребна журба кући, јер зелениш се и брже спрема. Не треба му, као пасуљу, пуна корпа дрва. Може ручак да се »престави« и у десет сати. А то је за домаћице велика добит.

Иако пролеће још није дошло у београдске паркове и дрвореде, на пијацама се, ето, већ осећа. Ј. Л.

★

Малопарац који жели хитно да постане многопарац

У улици Престолонаследника Петра број 17 постоји кафана »Крунски венац«,

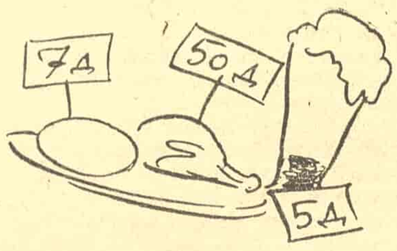

чији је сопственик Василије Малопарац. У тој радњи има свега и свачега, пива, вина, куваних јаја, живинског печења и других мезелука. То је све у реду, али када се цене упореде са ценама у другим радњама, онда се види да није све у реду и да Малопарац хоће на брзину да постане »многопарац«.

Цене у овој радњи су следеће: чаша пива, која треба да буде 3 деци, а која је уствари 1 деци пива и 2 деци пене, стаје 5 динара; једно кувано јаје, које је свуда 6 динара, код њега је 7; порција салате од купуса »са зејтином« стаје 10 динара, али се зејтин врло тешко види у салати; порција живинског печења од 100 до 120 грама стаје 50 динара.

Сматрам да би овог угоститеља требало опоменути да у свему постоје норме, па и у његовој заради, сем ако својим ценама не жели да, на свој начин, учествује у првомајском такмичењу.

Бора ЈОВАНОВИЋ

Нескромна жеља једног „скромног" грађанина

Отсек за снабдевање Седмога рејона добио је молбу Мирослава Лазаревића, чиновника из Пере Велимировића улице, у Кошутњаку. У тој болби Мирослав Лазаревић наводи да се скоро венчао, те моли рејон да му изда одобрење за набавку **најнужнијих ствари,** и то: 4 ду-

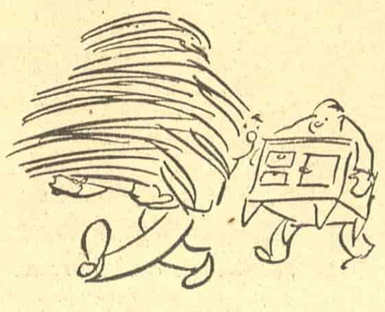

шечна чаршава, 4 јорганска чаршава, 8 навлака за јастуке, 2 стона чаршава са по 6 салвета, 4 пешкира за брисање, два прекривача за кревете, једну велику завесу, 3 гарнитуре женског рубља, 2 летње спаваћице, 2 зимске спаваћице, 2 летње кућне хаљине, 2 зимске кућне хаљине, 4 пара женских чарапа, 6 женских марамица, 1 летња хаљина, 1 зимска хаљина, четири метра цица за кецеље, једне кожне ципеле, два велика калема конца, две мушке кошуље, два пара летњих гаћа, два пара зимских гаћа, 3 пара мушких чарапа танких, две летње пижаме, 2 зимске пижаме, 2 јоргана, цвилих за два душека, једне кожне мушке ципеле и један шпорет.

Овим наводима нису потребни коментари.

Иван ДИЛБЕР

★

БЕОГРАД СЕ УРЕЂУЈЕ

Са сунчаним данима поставио се проблем паркова и травњака. Градски извршни одбор не располаже људством, али зато Београд има много грађана, који ће се заложити да се паркови, скверови и травњаци доведу у ред. Ево и овај грађанин са сином, на Булевару ослобођења, испред своје куће, прекопава травњак, да га засеје и огради. Ту се огледа љубав грађана према граду.

ПРОТИВ бирократије

Људи старих навика у новим установама

Увиђајући потребу што хитнијег повећања возног парка чистоће, надлежни су наредили ДАСП-у да ИНО-у одмах преда 20 теретних аутомобила, који ће служити искључиво за изношење ђубрета.

Био сам одређен да преузме те камионе од Дасп-а. 7 овог месеца у Младеновцу сам преузео четири камиона, а сутрадан, око 9 часова, дошао сам у управу Дасп-а да ми издаду налог за њихову филијалу у Љубљани, где је требало да преузмем осталих 16 камиона. Ту ми је једна другарица, чије име не знам, рекла да је за то надлежна примо-предајна комисија, која се налази у Министарству саобраћаја. У примопредајној комисији инжењер Коста Јовановић, коме сам се обратио, одговорио ми је да не сме да ми изда налог. Дали су ми акт који је потписао управник Батанић и послали по једном шоферу да га заведе у Управи, у Милоша Поцерца улици. Како се овај подуже није враћао, отишао сам до управника, који је, наредио да се одмах спреми акт којим се ИНО-у стављају на расположење 16 камиона.

Док је акт спреман, наишао је Чурувија, претседник примопредајне комисије, и ма да му је било познато чему су камиони намењени, извикао се на онога који је акт спремао, а он, наљућен, поцепао је акт. У зло доба донео је шофер први акт за филијалу у Љубљани, али чиновник који га је заводио, не гледајући коме је упућен, администрирао га је натраг на примо-предајну комисију.

Тако сам ја, око 12.30, остао без и једног акта, а требало је истог дана да путујем у Љубљану. Једино решење било је да се напише нови акт филијали у Љубљани, што је и учињено, али сад је требало да га неко и потпише. Друг Симовић ме је упутио код заменика управника, али је овај изјавио кратко:

— Не потписујем ја то.

Потражио сам, и срећом нашао, управника Батанића, који је нови акт одмах потписао и, после поновног завода, најзад сам имао у рукама оно што је могло да буде готово за 15 минута и са мало труда, а што ме је стало и много времена и нерава.

Не знам како се послује у Даспу, али начин на који се поступило према мени сматрам да заслужује сваку осуду.

Вучко ИВКОВИЋ
члан ИНО-а, управник транспорта

●

НЕИСКОРИШЋЕНЕ МАШИНЕ

Код фирме „Космај, која већ дуже времена ради, налазе се већ годину дана текстилне машине које су потпуно исправне и тамо леже неискоришћене. Два селфактора, две соцмашине и три влачаре — што значи комплетна предионица — леже демонтиране, док радници чекају на посао.

Како је могуће, данас, у јеку такмичења, када се радници боре за повишење продуктивности, када многи радници прелазе у раду с једне на више машина, кад нам машине недостају, да ова комплетна предионица лежи неискоришћена? А. АЦКОВИЋ

ФРОНТОВСКИ ДОПИСИ

ДОБРОВОЉНИ РАД КОЧИЈАША НА ЧИШЋЕЊУ ЗЕМУНА

Извршни одбор Косовске улице у Земуну почео је 10 овог месеца са радом на рашчишћавању ђубрета из околних улица. У циљу превоза одбор се обратио Удружењу кочијаша у Земуну, које је најприправније изашло у сусрет. Тридесет кочијаша са својим колима добровољно је суделовало, и том приликом извезено је 130 кола отпадака.

У такмичењу се истакао кочијаш Стева Мајор, који је својим колима извозио отпатке десет пута. Рад на чишћењу улица од рушевина и отпадака наставиће се и идућих недеља.

Андреја АНДРЕЈЕВИЋ
Косовска ул. 4 — Земун

*

Треће насеље Петог рејона досада је најбоље у акцији за скупљање књига за село

У акцији сакупљања књига за село, Треће насеље Петог рејона до данас показује најбоље резултате. У свакој улици задужен је по један члан, који о скупљању обавештава блоковског, овај насељског одговорног члана. Овај последњи подноси извештај рејонском одбору. На тај начин је у досадашњој акцији само из 30 улица скупљено 1.250 књига до 12 марта. Из преостале 34 улице, књиге још нису стигле. Сем тога, прикупљено је 1.000 динара у готовом новцу.

Барањска улица са 22 куће дала је преко 70 књига (свако домаћинство је дало по нешто), а Хаџи Мустафина улица, са сиромашним становништвом, дала је око 150 књига.

Прво насеље је прикупило до сада око 1.000 књига, док је Друго у јеку акције. И остала насеља већ показују резултате и залагање за ову акцију која треба још више да учврсти везе између града и села.

Б. С.

*

Дванаест хиљада динара добровољног прилога успеле су да прикупе за Дом претшколске деце жене Другог насеља Четвртог рејона, које су се примиле патроната овога дома. На дан 8 марта око тридесет жена овога насеља посетило је Дом и поделило деци 38 кг. колача, доста конзерви, воћа, бонбона, свезака и разних других поклона. Истога дана жене овога насеља продале су све маркице, које су им биле додељене. Осим тога, продато је још око 1.000 листова »8 март«.

Славка ДИМИЋ

*

Четири хиљаде шест стотина радних часова дале су жене Шестога насеља Трећега рејона, које имају патронат над Дечјим домом у Звечанској улици и раде на чишћењу и уређењу Дома.

Осмог марта посетили су малишане и донеле дванаест корпи колача.

Стање је у Дому добро, чисто је и уредно, деца здрава, добро храњена и правилно васпитавана.

Вера ЖУНИЋ

*

Тринаест врсти колача у тежини 14.5 кг саме су умесиле и однеле у болницу жене Пазинске и Улице 95 на врху Вождовца. Ово је била акција за 8 март и на том послу радило је шест другарица и дало 55 радних часова.

Ваја НОВАКОВИЋ

Омладинци НАМ ПИШУ

Пионири Шесте мушке гимназије прикупили су 29.000 кутија од конзерви у сабирној акцији која још увек траје. Сви пионири схватили су од коликог је значаја ово такмичење и уложили су све своје мале снаге да акција успе.

Олга ТАДИЋ
ученица Седмог разреда
Шесте женске гимназије

Две хиљаде сто килограма старог лима скупиле су ученице Шесте женске гимназије у прикупљачкој акцији старих кутија од конзерви. У акцији је учествовало 80% свих ученица гимназије. Било је и рекорда: у осмом разреду две другарице су скупиле само из једне улице 520 кутија, а друга је из половине своје улице скупила 280 кутија.

Олга МИЛОШЕВИЋ
ученица осмог разреда
Шесте женске гимназије

Милојевић Аца, омладинац - ливац из предузећа »Обилић« у почетку такмичења, заједно са Каргуновић Миланом формовао је 114 шасија, а сада се обавезао да ће заједно са Каргуновићем формовати 130 шасија. Друг Аца на сам дан ливења устаје у 2 или 3 сата по поћи да би подложио пећ. Он ради док се и последња шасија не излије и то често до 7 часова увече. У дане ливења Милојевић ради по 18—19 часова дневно, а поред тога сваке недеље даје по четири радна часа у корист Фонда за обнову земље. Александар Милојевић треба да служи као пример пожртвовања и самопрегора омладини свих београдских предузећа.

Милан ИВАНОВИЋ
шесто насеље Трећег рејона

Омладинци фабрике »Рогожарски« дали су до сада 90 добровољних радних сати. У току такмичења настојањем омладинаца знатно су побољшани хигијенски услови по радионицама и број закашњавања сведен је на минимум. За крос-контри, који ће се одржати у Београду пријавило се око 70 такмичара омладинаца.

Две хиљаде сто двадесет и три радна часа дало је 480 омладинаца Шестог рејона. Поред овога, омладинци су издали у току такмичења 9 бројева зидних новина, одржали 11 конференција 86 читалачких часова и 200 састанака училачких група.

Љиљана ДАВИДОВИЋ
статистичар

Омладинци фабрике ципела »Мињон« за прошли месец дана дали су 300 радних часова на уређивању помоћних просторија, чишћењу ђубрета и оспособљавању трпезарије. Поред овога, омладинци су окрпили 30 пари ципела за шегрте из Централног дома. У заједници са старијим радницима предузећа израђено је 6618 пари ципела, које је производни план предвидео.

Љубица ПЕТРОВИЋ
статистичар

Оспособиле су три учионице у павиљону Градског дечјег дома ученице Шесте женске гимназије. До сада су ученице похађале предавања у основној школи »Стеван Дечански« у којој није било довољно просторија за велики број ђака, те су ученице посећивале предавања сваког другог дана. За врло кратко време ученице Шесте женске гимназије и ученици Шесте мушке гимназије оспособили су ова три павиљона, донели клупе, украсили учионице и тиме омогућили нормалан рад у школи. И поред свих ових радова, средња оцена из свих предмета је 3,90.

Олга МИЛОШЕВИЋ
ученица осмог разреда
Шесте женске гимназије

Омладинци Шестог насеља Трећег рејона из улице Прокоп, дали су 342 радна часа на чишћењу и уређењу своје улице. Они су 10 марта радили од 7 часова ујутру до 4 сати по подне. Омладинци ће наставити и даље свој рад такмичећи се са омладином других насеља.

Слободан БИСИЋ
улица Прокоп бр. 4

3000 добровољних радних часова дали су омладинци предузећа »Октобарска слобода«. Омладинци се истичу својим радом у свим одељењима фабрике. У одељењу за бојење до сада су били најбољи Воја Тепавац и Никола Глушица, пребацујући норму за 100%. Поред њих се у раду истиче и другарица Врцељ Стана.

Међутим, има другарица које уопште не схватају озбиљно своје дужности, изостајући редовно бар једном у недељи са посла. Својом немарношћу истичу се Јелена - »Лела« и другарица Наталија Јовановић.

Мара АНДРЕЈЕВИЋ
дописник »Октобарске слободе«

НЕУТРАЛНА ТРГОВИНА

Швајцарска је добила одобрење од савезничких окупационих власти да пошље оружје у Франкову Шпанију преко Италије и Средоземног Мора.

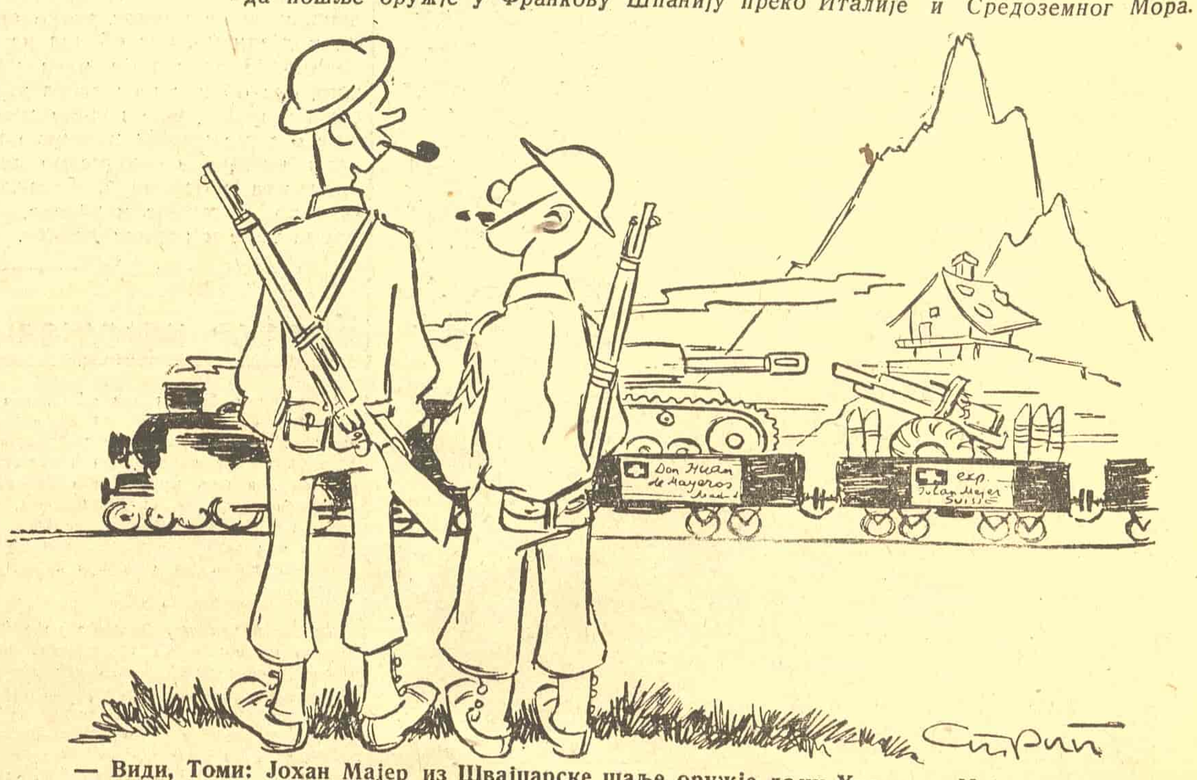

— Види, Томи: Јохан Мајер из Швајцарске шаље оружје дону Хуану де Мајеросу.
— Шта се нас тиче кад неутралци између себе тргују!...

АКЦИЈА СКУПЉАЊА КЊИГА ЗА СЕЛО

У НАША СЕЛА ТРЕБА СЛАТИ ДОБРЕ И КОРИСНЕ КЊИГЕ

Досадашњи резултати сакупљања књига за село као и прикупљање новца за претплаћивање појединих села на наше листове и часописе показују да је акција, којом руководи Градски културни одбор, само делимично успела. Прикупљено је неколико хиљада књига и преко десет хиљада динара претплате. Али услед недовољне повезаности између Градског културног одбора и новоформираних одбора по рејонима који прикупљају књиге, учињене су неке грешке, које ће у току даљег рада бити уклоњене.

Било је одлучено да се не врши прикупљање књига од куће до куће, већ да се код грађана развије свест о потреби те акције тако да они сами доносе књиге на одређена места. Међутим, одбори за прикупљање књига на своју су руку образовали екипе које су ишле од куће до куће. Тако се може тумачити чињеница да је најмање једна трећина прикупљених књига без икакве вредности за село. Да не би одбили прикупљаче који су дошли у кућу, многи грађани дали су неке старе рачунице, мађионичарске уџбенике и разне друге књиге без икакве вредности. Осим тога, није довољно објашњено да је главни циљ акције за скупљање књига да се прикупе дела српских, француских и руских реалиста, јер највише одговарају потребама села а тешко се набављају пошто су штампана још пре рата. Потребно је прикупљати и друге књиге, као и послератна издања, али ова се могу набавити и по књижарама. Исто је тако погрешно постављена и акција прикупљања претплате за листове. Многи грађани давали су прилоге, а нису знали за које село ће се слати лист. Циљ је пак, да се поједини улични секретаријати, предузећа или надлештва приме неке врсте патроната над појединим селима и да се старају да то село добија редовно лист и послератне књиге. Том приликом треба да се успостави и веза између града и села било дописивањем, било личним односима. Могу се претплаћивати и пријатељи и рођаци на селу. Само о свакој акцији треба обавестити рејонски одбор за прикупљање књига како би се имао преглед и могла извршити координација рада, јер ће се сваки рејон старати за неколико села у која ће се слати листови и часописи.

Да би се исправиле грешке у досадашњем раду, Градски културни одбор сазвао је одговорне другове из рејона на заједничку конференцију на којој се поставила акција на исправне основе. Рад се преноси на све организације Народног фронта и Синдиката, под руководством Градског културног одбора. Искористиће се сваки састанак и средство да се објасни грађанима важност ове акције.

Потребно је да грађани испишу на књиге које дају своје име, занимање и адресу јер ће и то допринети зближавању града и села. Што се тиче одабирања књига, то ће вршити Министарство просвете Србије којем треба рејони да шаљу, једном недељно, сакупљене књиге.

Она омладина, која се већ у оквиру такмичења за Трећи конгрес, обавезала на слање књига у села, не треба да буде обухваћена овом акцијом.

На свим активистима Фронта је да развију најширу акцију да се што више грађана одазове и приложи књиге за наша села и претплату за новине и часописе.

Нове књиге

Едвард Кардељ: ПУТ НОВЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ, чланци и говори из народноослободилачке борбе 1941—1945. Култура, Београд—Загреб, Београд 1946, страна 566, цена 70 динара.

О. Бихаљи-Мерин: ШПАНИЈА ИЗМЕЂУ СМРТИ И РАЂАЊА. Просвета, Државно издавачко предузеће Србије, Београд 1946, страна 304, цена 80 динара.

Иван С. Тургењев: МАЛИНОВА ВОДА (из »Ловчевих записа«). Превео с руског Милош Московљевић. Јевтина библиотека. Просвета, Државно издавачко предузеће Србије, Београд 1946, страна 35, цена 3 динара.

Милош В. Јанковић: ПЕДАГОШКЕ ИДЕЈЕ ЛАВА ТОЛСТОЈА; **др Слободан Поповић:** ПСИХОЛОГИЈА МЛАДОСТИ У ДЕЛУ Л. ТОЛСТОЈА, Педагошка библиотека, свеска 7. Просвета, Државно издавачко предузеће Србије, Београд 1946, страна 71, цена 12 динара.

За већу активност антифашистичких организација У БОРБИ ПРОТИВ НЕПИСМЕНОСТИ

Према прикупљеним подацима у Београду има око 10.000 неписмених. Највећи је број неписмених по периферисним насељима Београда, тамо где је живот био најбеднији и где је најпре требало мислити на мучну зараду. Али неписмених има и у осталим деловима Београда. Има их у предузећима, фабрикама, међу радницима печалбарима. Велика акција за сузбијање неписмености данас се у Београду проводи плански и систематски. При школама се отварају аналфабетски течајеви, а ради се и у групама. Течајеви и групе обухватају све већи број неписмених, а већ су започели и први испити за оне који су их завршили и научили читати и писати.

У сузбијању неписмености у Београду нарочито се истичу наши просветни радници, учитељи и чланице АФЖ-а. Тежак посао привођења аналфабета течајевима жене антифашисткиње врше са успехом, иако им остале масовне организације у томе не пружају довољно помоћи.

Синдикалне подружнице по фабрикама и предузећима у борби против неписмености за сада показују врло слабу активност. У неким предузећима има и већи број неписмених, али још ништа

Са завршног испита на великом аналфабетском течају у школи бр. 8

није учињено да се они приведу аналфабетским течајевима, иако је готово свака синдикална подружница унела у програм свог првомајског такмичења — да ликвидира неписменост међу својим члановима.

Акција за сузбијање неписмености није са довољно разумевања прихваћена од стране синдикалних подружница, а културно-просветни одбори показали су се махом без самоиницијативе очекујући помоћ извана, уместо да одмах сами приону на рад и организују течајеве у својим предузећима. Сем тога нису свуда прикупљени ни подаци о броју неписмених, што нарочито отежава рад онима који желе да их приведу течајевима при школама или групама. Дужност је синдикалних подружница, и осталих масовних организација, да борбу против неписмености схвате савесно и озбиљно — као рад у коме не сме бити немарности, аљкавости или незаинтересованости. Сва тежина те акције не сме да падне само на просветне раднике, јер се тако умањује и њен стварни ефект. Пропагандом, саветовањем и објашњењима треба убеђивати неписмене о потреби и значају писмености, приводити их течајевима, а то је задатак свих наших антифашистичких организација, и сваког појединца.

РАЗНЕ КУЛТУРНЕ ВЕСТИ

Синдикална подружница музичара приређује *КОНЦЕРТЕ за раднике*

Данас када је поврмајско такмичење у пуном јеку, када је такмичење обухватило најшире слојеве раднога народа, синдикална подружница музичара, желећи и сама да да свој допринос такмичењу, и укључила се с тим да по предузећима и фабрикама даје приредбе за наше раднике и намештенике.

Синдикална подружница музичара предузела је да у овоме такмичењу одржи што већи број концерата по фабрикама и предузећима и да на тај начин пружи радницима и намештеницима, после њиховог напорног рада, неколико часова разоноде. Поред тога, подружница је ставила себи у задатак, да приредбе буду квалитативно што боље.

5 марта, приредила је подружница музичара, концерт за раднике »Белсапа« и »Епса«, у сали Прве мушке гимназије. Програм је био разноврсан. У извођењу програма, учествовали су: Симфониски оркестар, мешовити хор од 75 чланова, 10 најбољих певача и певачица, квартет »Рамбусек« и хор »Захаров«, који је певао руске отаџбинске песме.

Лазар ДЕКИЋ

*

У СЕДМОМ РЕЈОНУ РАДНИЦИ ПРЕДЊАЧЕ И НА КУЛТУРНОМ ПОЉУ

Радници Завода за израду новчаница одржали су недавно културну приредбу без обавезне игранке. Сви су нам се чудили што тако »рескирамо« и говорили су да нећемо имати публике, јер нема игранке. Али увече, пред саму приредбу, сала Дома културе на Сењаку пунила се радницима нашег и осталих предузећа Седмог рејона, а исто тако и грађана. Први део програма одвијао се кроз сплет партизанских песама, кроз игру наших омладинки у живописним народним ношњама, кроз народну песму и свирку гајдаша. У другом делу је приказан позоришни комад из Отаџбинског рата Совјетског Савеза — »Крв народа«.

То што се ове вечери доказало да се може дати приредба и без игранке, јесте заслуге дилетантске секције Завода за израду новчаница. Пример радника Завода следиће и други радници у Седмом рејону, а сигурно и у осталим рејонима Београда.

Негосава ЈЕВТИЋ

*

РАД КУЛТУРНЕ ГРУПЕ »ВОЖДОВАЦ« ШЕСТОГ РЕЈОНА У 1945 ГОДИНИ

Одмах после ослобођења Београда основана је културна група »Вождовац«, која је путем приредби и академија уздизала борбени дух наше омладине а приходима са приредаба помагала наше рањенике. У години 1945 одржано је 20 приредби у корист рањеника, незбринуте деце и једна у корист рударских радника. Група је имала 17 чланова, а руководство, као и спремање целокупне групе, преузела је другарица Вида Лечић која је са успехом спроводила рад групе. После паузе група се поново активизира и ускоро ће започети са својим радом.

М. П.

Порука

Заставе на копља! Стегни срце! Челом
не клони — у теби вучје било спије!
Неће дуго с твојим трговати тијелом —
злобу ову вихор наш ће да разбије.

У прах ланци леже, с њима туга роба
и очај, и немир, и бијес паликућа.
По кућама твојим смијехом зари зора
дошла је са гора стварност свих сегнућа:

слобода! Слобода! Чежња! Дуга сања,
све оно у теби што кључало, било!
О, не! Оков овај, смрскан, не приања
руци твојој, Истро, лепршаво крило!

Ропство — прошлост твоја, сунце — дани ови;
чемер сужња није здробио те тамом.
Још ће те загрлит' твоји соколови
још ћеш успламтјети устаничким пламом!

Истро, гледај — с тобом расту бајонети,
крв наша у теби и бије и збори!
И облак овај ће брзо се разњети
мржњом устаника што кључа и гори.

Ил' ћеш с нама бити ил' нас неће бити —
злобу ову вихор наш ће да разбије.
Заставе на копља! Стегни срце! И ти
не клони — у теби вучје било вриje!..

ДУШАН КОСТИЋ

ФИЛМ

„ДАНИ И НОЋИ“

У низу филмова рађених по значајним и познатим књижевним делима, „Дани и ноћи“ носе обележје једне врло срећне и ретке одлике: писац дела у исти мах је и писац сценарија. То значи да су сви суштински мотиви Симоновљевог одличног романа о натчовечаској борби Стаљинграда верно пренети са књижевног дела на филмско, да су извесне измене потекле само из онога што је дубоко у склопу и духу „Дана и ноћи“. То значи да је Константин Симонов прешао са изражајих средстава, којима располаже књижевност, на друкчија, али у истој мери вредносна и снажна средства филмске уметности.

Филм „Дани и ноћи“ заснован је, према томе, на здравим темељима сценарија, који, са гледишта уобличавања дела, пружа најсавршеније могућно решење.

Кроз свој роман, а исто тако и кроз сценарио, Симонов прилази стаљинградској епопеји на један особен начин, успешно спајајући два на први поглед противречна, а у његовом делу савршено усклађена елемента. Он је и уметник и хроничар. У његовом уметничком обасјавању бесприморно витешког подвига стаљинградских бораца видимо и осећамо како се дан по дан, ноћ по ноћ спајају и расту херојства, патње, залагања до врхунца самопрегора, смели подухвати појединаца и малих група.

Расли су све дотле док нису, под њиховом ураганском моћи, попуцали сви оквири фашизма, док нису „сутрашњи мртваци“, како лепо каже Симонов у завршном пасусу „Дана и ноћи“, осетили да стаљинградски прокрет значи, у даљој, али неотстрањивој перспективи, њихов крај.

Поступком талентованог писца Симонов је од низа момената стаљинградске ратне хронике, сагледаних у оквиру борби једног батаљона, створио уметничку целину, прво књижевну, заслужено одликовану Стаљиновом наградом, а затим филмску — сценарио.

На плану тога сценарија редитељ А. Давидсон развио је сугестивну, широко замишљену, упечатљиву баш у својој једноставности и природности, режију. Режирао је са изврсним осећањем уметничке мере, са реализмом, који ванредно топло, сажето и уверљиво подвлачи моралну величину стаљинградских хероја. У композитору Н. Крјукову, који је обилно проткао филм музиком, црпљеном из огромног богатства руске народне песме, из совјетског ратног фолклора, редитељ је нашао одличног сарадника.

Глумци, како у главним, тако и у епизодним улогама, још једном су посведочили коликим вредностима у подручју високе школе правог уметничког реализма обилују совјетско позориште и совјетски филм. У том беспрекорном глумачком ансамблу заиста је тешко издвојити појединце, али, свакако, треба поменути Соловјова у улози команданта батаљона Сабурова, као и Лисјанску у улози скромне, одважне Ање. На истој су висини обраде улога генерала Проценка и ађутанта батаљона Мише Масленикова.

„Дани и ноћи“ (продукција „Мосфилма“) претстављају једно од великих достигнућа филмске уметности СССР. Сарадњом Константина Симонова, редитеља, композитора, глумаца и великог броја других вредних трудбеника совјетске кинематографије остварено је значајно дело о томе како је, према чувеним Стаљиновим речима, настао „празник на нашој улици“, празик целог слободољубивог човечанства.

Зх.

Сцена из филма „Дани и ноћи“

УСПЕО БРОЈ УСМЕНИХ НОВИНА У III РЕЈОНУ

У Дому културе Трећег рејона у Лазаревићевој улици одржане су 11 о. м. веома успеле »Усмене новине«. Мајор Душан Благојевић говорио је о спољно-политичкој ситуацији у свету. Он се задржао највише на говору који је ових дана одржао г. Черчил у САД. Чеда Миндеровић, књижевник, прочитао је своју песму, писану 1937 године, а посвећену онима, који су се борили за Шпанију. Љуба Лазаревић, металац, говорио је »О учешћу радника у првомајском такмичењу«. Он је за пример узео наш железнички чвор и врло сликовито изнео како су се сви заједно: шегрти, радници и чиновници, сложно прихватили решавања постављених задатака и већ се показују одлични резултати. Завршетак излагања сви су бурно поздравили. Миленко Раданчевић рецитовао је песму »О изградњи« од Слободана Галогаже.

После тога су отпеване четири народне песме, у уметничкој обради Петра Коњовића, са предговором Драгице Илић, наставнице Музичке академије: »О постанку народних песама«. На крају је Милорад Ћирић, карикатуриста нацртао актуелну карикатуру: »Иста мета — исто отстојање«, где је претставио »естетски рад«, окупационе полиције у Трсту, на уклањању парола и славолука.

Културно-просветни одбор Трећег рејона приређује сваког понедеоника Усмене новине, а овом приликом је увео и једну новину, која се састоји у томе, што сваки посетилац добија парче хартије, на коме стоје питања: »Шта мислите о овом броју усмених новина и какве би желели да буду?«, »Да ли желите да сарађујете са рејонским руководством усмених новина и с којим прилогом«? На излазу је постављено и једно сандуче где посетиоци остављају одговоре по предњим питањима.

Рајко ПОПОВИЋ

Културно-уметничке приредбе за београдске пионире

У првомајском такмичењу Савез пионира обавезао се да ће његови чланови побољшати своје учење у школи, а у свим акцијама помоћи своје одрасле другове. Те се обавезе из дана у дан остварују. Учење је побољшано. У акцији за скупљање кутија од конзерви пионири су постигли одличне резултате. Свесрдно су радили.

До сада је било уобичајено да пионири дају приредбе за своје другове и за старије. А старији су само за себе давали приредбе. Деца су долазила на те приредбе, али оне нису одговарале њиховом узрасту и долазило је до „недисциплинованости“, до ометања приредби. Од пионира се доскора углавноме само тражило, а мало им се давало.

Пионири са правом захтевају од старијих да им они и на културно-уметничком пољу поклоне више пажње. У последње време одржано је по рејонима неколико усмених новина за пионире. На усмеим новинама за пионире учествовали су наши познати књижевници, уметници и јавни радници. Све су те приредбе одлично успеле и пионири су их прихватили са одушевљењем. На тим приредбама, уз читање песама наших дечјих песника, приказиване су у исто време и илустрације самих песама. Деца су се упознала на популаран и приступачан начин са основним законима природних наука. Увођена су исто тако приступачно и у музичку уметност; упознала су се са животом прачовека и са многим осталим моментима из подручја уметности и науке.

Градски штаб пионира, у заједници са Градским културним одбором, намерава да уведе сталне пионирске приредбе — свечаности на Коларчевом народном универзитету. Циљ је ових свечаности да, поред разоноде, делују и на културно-васпитно уздизање пионира, уводећи их постепено у уметничке дисциплине које су им до сада биле ускраћене. Кроз те приредбе омогућиће се пионирима да упознају културне тековине, а тиме ће се развијати и њихово интересовање за уметност, поштовање уметничких тековина. У исто време развиће се осећање потребе за књигом, изложбом, позориштем и другим. У деци, која имају смисла за уметност, потстакнуће се развој стваралачких снага, омогућиће се изражавање дечје иницијативе.

Пионирске свечаности, које ће се стално и по одређеном плану одржавати на Коларчевом народном универзитету, употпуниће празнину која се до сада осећала у културном раду са нашим најмлађима. Те ће свечаности позитивно деловати на правилно патриотско васпитање наших пионира и на њихово културно-уметничко развијање и уздизање.

М. ЈЕВТОВИЋ

„ЗЛАТНА“ КЊИГА

Ономад сам отишао у књижару да купим књигу за дете од 10 година. Бирајући тако књиге купио сам »Чешке приче« у преводу Јарослава Малог и Наде Дорошки, мислећи да сам одабрао добру књигу, а поготово што носи наднаслов »Златна књига«. Узех да прочитам књигу и запрепастих се каквих све »златних израза« у њој нисам нашао. Из прве приче, »Хајдукова бајка«, наводим само неколико примера: антихристе, багро, барабо, криминалисто, мрцино, ништарију, одљуде, пљачкашу, поганијо, силецијо, смраде, ћифто, цукело, а још много других сличних »златних израза« и у осталим причама.

Свакако да та »Златна« књижица бар овим својим напабирченим уличним изразима неће помоћи васпитању оних најмлађих, којима је, нажалост намењена.

Изидор ПАПО,
стереотипер Државне штампарије

Приредба у Ауто-бригади

Синдикална подружница Радио Београда дала је приредбу за борце Ауто-бригаде на којој су учествовали Радио-хор и певачи народних и борбених песама, као и рецитатори. Са програмом су борци били необично задовољни.

Слободни смех

ери такмичења

— Шта радиш то, Ристосије?
— Повећавам производњу.

Нису сами

— Ето, нисам ли рекао да нисмо ми једини који заступамо ово гледиште!

Срећа Београђана

У Параћину су затворене 34 кафане
(„Нови Пут")

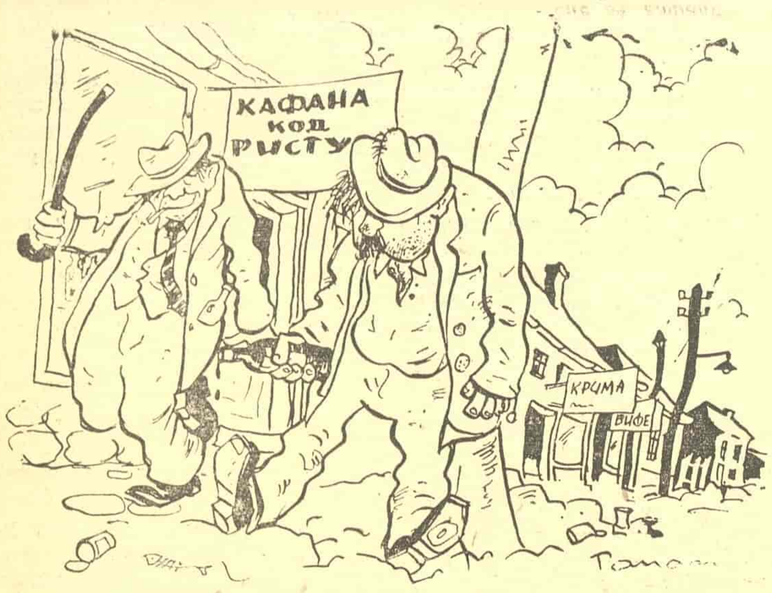

— Море, сва је срећа што нисмо Параћинци!

ЕПИГРАМИ

Стрепње

Некоме је жеља чврста
да с' не мења власник Трста;
Па сад многе тишти брига —
Као она код Данцига...

Рушиоци

Нешто нам се Андерс љути
Комета му рачун мути;
Он је хтео мир да руши —
Она хоће свет да сруши...

Интервју са генералом Андерсом

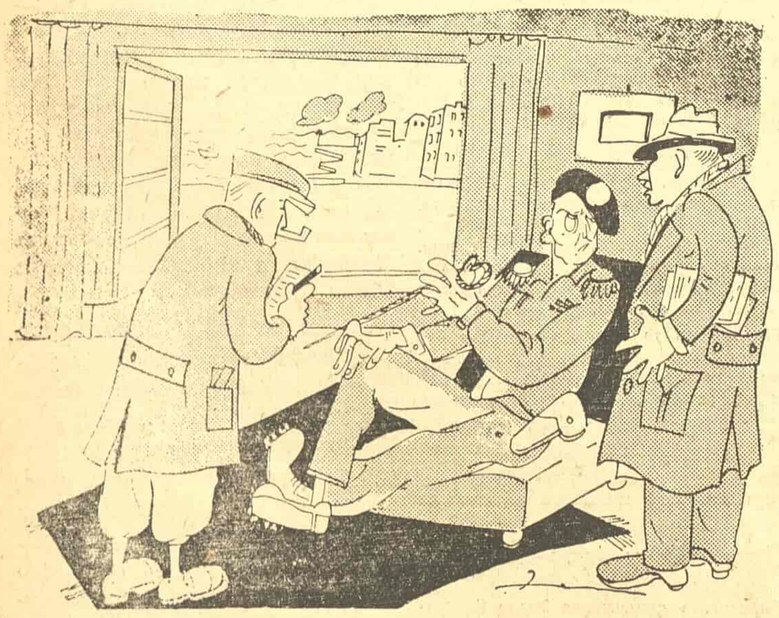

— Зашто ви, ма да сте Пољак, имате циљ да спречите остварење тежњи југословенских народа?
— Нисам ја крив што имам такве инструкције!

ИЛУСТРОВАНА РЕПОРТАЖА 20 октобра

Кроз Гранапова стоваришта

НА САВИ: ИСТОВАР ПШЕНИЦЕ ИЗ ШЛЕПОВА ВРШИ СЕ У РЕКОРДНОМ ВРЕМЕНУ

Знатан део робе, коју набавља Гранап, мора да се истовари на железничкој станици у Батајници, јер је београдска железничка станица преоптерећена и не може да прими све вагоне за истовар. У Батајници се намирнице смештају у прихватни магацин, одакле се камионима преносе у главне магацине у Београду.

Када је недавно у Батајницу стигло од Унре 100 вагона пакета конзервираних намирница, Гранапови намештеници су се обавезали да ће у свом слободном времену помагати у истовару, да би се роба што пре сместила у магацине у Београду, да би је Београђани што пре добили.

У недељу, рано ујутро, 246 намештеника - шофера, спроводника, чиновника и магационера дошло је пред магацине да помогне у истовару.

ШЕФОВИ ОТСЕКА, ДАКТИЛОГРАФКИЊЕ, МЛАЂИ И СТАРИЈИ — ПОДЈЕДНАКО РАДЕ

У највећем магацину »Пекара«, у Штросмајеровој улици, је најживље. У дворишту, крај самих врата магацина, стоје три камиона из којих се роба истовара и преноси на четврти спрат, јер су доња три спрата већ пуна. Ту учествује и највећи број намештеника: шефови појединих отсека, референти, дактилографкиње, млађи и старији чиновници — једно до другога. Образовали су непрекидни ланац људи од камиона до четвртог спрата. У ланцу ради 81 намештеник. Пакет по пакет пребацује се из руку у руке до четвртог спрата, где их распоређују и слажу.

Дошло је и 46 намештеника новог привредног предузећа за текстил, које је до скора било у саставу Гранапа, као једно његово одељење.

Дошли су добровољно да помогну својим друговима; не заборављају своју матицу — Гранап, где су до скора радили.

Ври као у кошници. Посао је напоран — пребацују се пакети од по 20 кг тежине. То ипак не смета да се праве шале и досетке на рачун онога који би, загледавши се некуд за моменат, испустио пакет из руку. Многима већ кипти зној с лица, неки су скинули и капуте да би били лакши и окретнији.

— Сликајте нас! — довикује нам једна пуначка девојка када смо крај ње пролазили.

— Овакав рад нећете имати прилике свуда да видите! За четири минута пребацујемо 100 пакета од камиона до четвртог спрата.

Ту је, у ланцу са осталима, и главни благајник Гранапа, Немања Јовановић. Када смо пролазили окренуо се, хтео је нешто да каже, али му је већ пружен други пакет, кога је требало даље послати.

Са четвртог спрата одјекује песма. Огромна је ту просторија а у њој у савршеном реду поређана бурад, џакови, пакети и друга роба. Изгледа нам да ће данима бити потребно довозити робу да би се та просторија напунила.

— Ово ћемо за два дана напунити, а за два-три дана и испразнити кад роба почне да се дели потрошачима, — говори нам чика Тоша Благојевић. Он замењује главног магационера, који је оболео.

Премда већ у годинама, чика Тоша има жустре покрете и ужурбано ради. Чим неки пакет испадне коме из руку, он притрчава, диже га и слаже; притрчи к нама, па опет онамо где је посао за моменат застао — да помогне, потстрекне, охрабри.

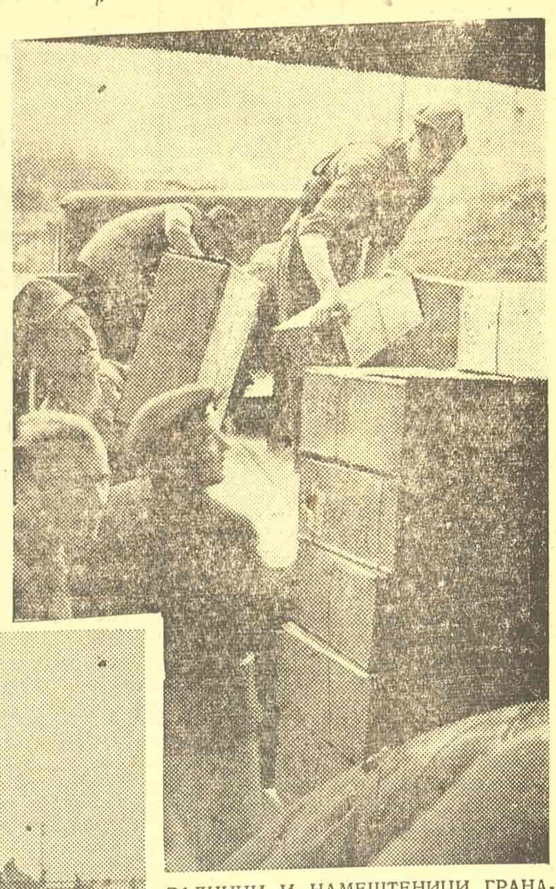

РАДНИЦИ И НАМЕШТЕНИЦИ ГРАНАПОВИ НА ИСТОВАРУ

— Данас треба овде да се истовари двадесет седам вагона робе, — говори нам он.

Остао би с нама још који часак у разговору, али га већ зову с другог краја магацина и — он одлази.

ИСТОВАР ПШЕНИЦЕ ИЗ ШЛЕПОВА

На савској обали стоје шлепови, из којих се истовара пшеница и камионима односи у млинове и магацине. И ту се ради, иако је недеља. Руковалац истовара нам објашњава:

— У један шлеп стаје 48 до 50 вагона пшенице. Према норми, коју је утврдила Речна пловидба, истовар једнога шлепа треба да траје осам дана. Међутим, добром организацијом посла, ми успевамо да истоваримо шлеп за три, па и за два и по дана. Много зависи од радника који износе џакове, али исто толико и од превозне службе. Посао смо тако организовали да радници не чекају на камионе, него да истовар тече без застајања. Један камион напунимо за десет до дванаест минута, па одмах долази на ред други.

ОМЛАДИНА КОЈА С ПЕСМОМ РАДИ

Из приземља магацина у улици Краља Петра, чује се жагор и песма. И ту намештеници учествују у истовару.

Наишли смо баш у моменту када није било посла; један камион је истоварен, а други још није стигао. А за то време — младости никада није доста — разлегла се хладним магацинским просторијама звонка песма. Ухватише се у коло и, док смо се пели на спрат, разгледали просторије, под ногама младића и девојака од игре затутња под у приземљу.

— Хајдемо »Козарачко«, хајдемо »Козарачко«, — заграјаше одједном.

Пролазници се заустављају, провирују кроз врата и прозорска окна, а по неко објашњава:

— То омладина Гранапа данас добровољно учествује у истовару намирница за потребе Београда.

*

Тешко је човеку одвојити очи од ове динамичности, од полета којим трудбеници помажу снабдевање својих суграђана, да би се ови што више могли заложити на другим секторима производње. Одлазимо испуњени поносом и радошћу, која мора обузети човека када види овакво залагање и рад.

Славко ЈАНКОВИЋ

ПОСЛЕ ИСТОВАРА ИЗ ШЛЕПОВА, ЏАКОВИ СА ПШЕНИЦОМ ОДВОЗЕ СЕ КАМИОНИМА У МАГАЦИНЕ

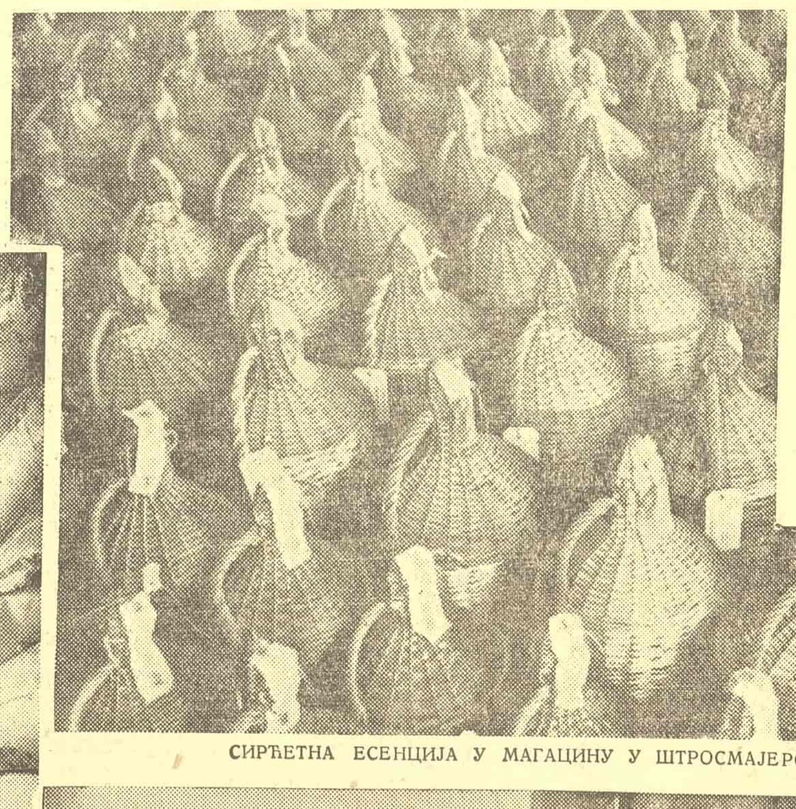

СИРЋЕТНА ЕСЕНЦИЈА У МАГАЦИНУ У ШТРОСМАЈЕРОВОЈ УЛИЦИ

РОБА У ГРАНАПОВОМ МАГАЦИНУ

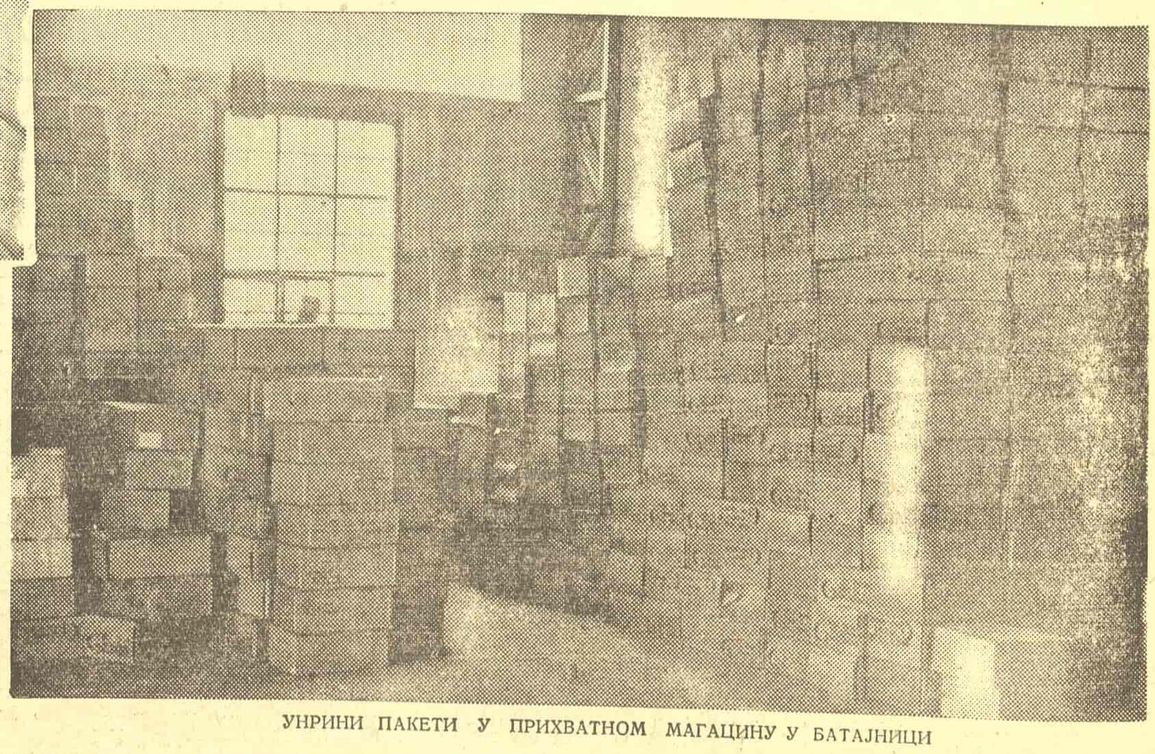

УНРИНИ ПАКЕТИ У ПРИХВАТНОМ МАГАЦИНУ У БАТАЈНИЦИ

Уредништво и администрација „20 октобра" Влајковићева 8 у Београду. Штампарско предузеће Народног фронта Србије. Одговорни уредник Танасије Младеновић. Чек. рачун 62.317. Поштански фах 53